

Linnea Pikkupeura

OODI ITSENÄISYYDELLE

Hermeneuttis-fenomenologinen autoetnografia naisten
yksinmatkailusta

Lapin yliopisto

Pro gradu -tutkielma

Matkailututkimus

2024

TIIVISTELMÄ

Yksinmatkailua on harjoitettu läpi historian, mutta hiljattain se on noussut eksplisiittisenä matkailumuotona laajaan kansainväliseen suosioon. Yksinmatkailijat valitsevat matkailuun perheen, kumppanin, ystävien tai ryhmän kanssa matkailun sijaan itsekseen. Erityisesti naisten yksinmatkailua on aiemmin pohdittu historiallisten patriarkaalisten yhteiskuntarakenteiden valossa. Yksinmatkailijien naisten on tutkimuksissa todettu kokevan pelkoa sukupuolittuneesta häirinnästä ja väkivallasta.

Tässä tutkielmassa pyrin laajentamaan ymmärrystä siitä, miten yksinmatkailijan identiteetti rakentuu matkalla vuorovaikutuksessa matkailijan sosiaalisen ympäristön kanssa. Tähän pyrin muodostamaan vastauksen osakysymysten avulla, joita ovat: Millä tavoin yksinmatkailijan identiteetin muodostuminen heijastuu autoetnografisessa matkapäiväkirja-aineistossa? Millainen rooli sukupuolella on naisen yksinmatkailijaidentiteetin muodostumisessa? Millaisia sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä vaikuttaa siihen, miten yksinmatkailijat tuottavat vuorovaikutuksellista todellisuutta?

Tutkielman teoreettinen lähtökohta on Bergerin ja Luckmannin teoria todellisuuden sosiaalisesta rakentumisesta. Teoria esittelee todellisuuden, joka rakentuu vuorovaikutuksessa yksilöiden ja yhteiskunnan välillä. Todellisuuden sosiaalisen rakentumisen teorian mukaan yksilö on sekä todellisuuden tuote että todellisuuden tuottaja, ja myös yksilön subjektiivinen identiteetti rakentuu ennen kaikkea vuorovaikutuksessa sosiaalisen maailman kanssa.

Tutkielma on hermeneuttis-fenomenologinen autoetnografia, jonka aineistona toimii kolmen kuukauden Kaakkois-Aasian reppureissulta keräämäni matkapäiväkirja-aineisto. Aineiston analyysi tapahtuu hermeneuttis-fenomenologisen sisällönanalyysin periaatteisiin nojaten teemoittelumenetelmän avulla.

Matkapäiväkirja-aineiston hermeneuttis-fenomenologisen analyysin tuloksista käy ilmi, kuinka yksinmatkailijaidentiteetti purkautuu ja uudelleenrakentuu matkan aikana. Tähän vaikuttaa keskeisesti erilaiset vuorovaikutustilanteet muiden matkailijoiden sekä paikallisväestön kanssa, kun matkailija sosiaalisesti sekä tuottaa todellisuutta että elää ympärilleen dialektisesti muodostuneen todellisuuden tuotteena Vuorovaikutustilanteita ja yksinmatkailijaidentiteettiä määrittää yksinmatkailijan sukupuoli, ja naisten yksinmatkailun tutkimuksessa keskeistä onkin huomata sukupuolittuneiden rakenteiden, haasteiden ja odotusten tuomat erityispiirteet identiteetin muodostumisessa ja vuorovaikutuksen mahdollisuuksissa. Näin ollen identiteetti, vuorovaikutus ja sukupuoli muovaavat symbioosissa yksinmatkailun todellisuutta, joka rakentuu yksilön subjektiivisen identiteetin, sosiaalisen kanssakäymisen ja yhteiskunnallisten rakenteiden seurauksena.

AVAINSANAT: Yksinmatkailu, sukupuolentutkimus, autoetnografia, todellisuuden sosiaalinen rakentuminen, matkapäiväkirja, identiteetti

ABSTRACT

Solo travel has been practiced throughout history, but recently it has gained explicit popularity as a significant form of international tourism. Solo travelers choose to journey alone rather than with family, partners, friends, or groups. Particularly, women's solo travel has been previously examined in the context of historical patriarchal societal structures. Research indicates that women traveling alone often experience fear of gendered harassment and violence.

In this thesis, I aim to expand understanding of how a solo traveler's identity is constructed in interaction with their social environment during their journey. I seek to address this through sub-questions: How does the formation of a solo traveler's identity manifest in autoethnographic travel diary data? What role does gender play in the formation of a woman's solo traveler identity? What social and cultural factors influence how solo travelers produce interactive reality?

The theoretical framework of the thesis is based on Berger and Luckmann's theory of the social construction of reality. This theory posits that reality is constructed through interactions between individuals and society. According to the theory of the social construction of reality, the individual is both a product of reality and a producer of reality, and an individual's subjective identity is primarily constructed in interaction with the social world.

This thesis is a hermeneutic-phenomenological autoethnography, utilizing a travel diary dataset collected during a three-month backpacking trip in Southeast Asia. The analysis of the data is conducted using thematic analysis based on hermeneutic-phenomenological principles.

The hermeneutic-phenomenological analysis of the travel diary data reveals how solo traveler identity unfolds and reconstructs during the journey. This process is significantly influenced by various interactional situations with other travelers and local populations, where the traveler both socially produces reality and lives within a dialectically formed reality. Interactional situations and solo traveler identity are shaped by the traveler's gender, and in the study of women's solo travel, it is crucial to recognize the specific characteristics brought about by gendered structures, challenges, and expectations in identity formation and interaction possibilities. Thus, identity, interaction, and gender symbiotically shape the reality of solo travel, which is constructed through individual subjective identity, social interaction, and societal structures.

KEYWORDS: Solo travel, gender studies, autoethnography, social construction of reality, travel diary, identity

Kiitos rinkalle, kiitos jaloille, kiitos kissanpennuille ja merenrannan aalloille.

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO.....	6
1.1 Johdatus tutkimukseen.....	8
1.2 Teoreettis-käsitteellinen viitekehys	10
1.3 Tutkimusmenetelmät.....	11
1.4 Tutkielman rakenne.....	12
2. TEOREETTIS-KÄSITTEELLINEN VIITEKEHYS	13
2.1 Naisten yksinmatkailu	13
2.2 Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen	15
2.3 Yksinmatkailijan identiteetti.....	17
3. METODOLOGIA	19
3.1 Hermeneuttis-fenomenologinen analyysi	19
3.2 Aineistonkeruu ja autoetnografia.....	21
3.3 Matkapäiväkirja-aineiston analyysi.....	25
3.4 Tutkimuksen etiikka.....	30
4. YKSINMATKAILIJAN IDENTITEETTI JA SEN RAKENTUMINEN – EPÄVARMUUDEN JA UHMAN SINFONIA	33
5. YKSINÄINEN VAI YKSINÄÄN – VUOROVAIKUTUS MATKAILIJAN YMPÄRISTÖN KANSSA.....	41
6. SUKUPUOLEN LÄPILEIKKAAVA ROOLI YKSINMATKAILIJAN IDENTITEETISSÄ	52
7. YHTEENVETO	58
LÄHTEET	62

1. JOHDANTO

Aurinkorasva, uikkarit, passi. Pakatessani rinkkaa mieltäni painavat vielä arkinen ahdistus ja työhuolet. Kuinkahan töissä nyt pärjätään, olenkohan muistanut hoitaa kaikki velvollisuuteni? Entä jos lääkkeet loppuvat kesken matkan? Mitä jos rinkka katoaa lennolla? Onko tämä nyt varmasti ihan hyvä ajatus?

Tietokone, deodorantti, pörssi. Tarvitsenkohan mukaan pyykinpesuainetta? Millaiset pistorasiat Kaakkois-Aasiassa on? Heitänkö hukkaan aikaa elämästäni, kun minun tulisi keskittyä urakehitykseen ja valmistumiseen?

Laturi, juomapullo, sandaalit. Mistä saan apua, jos sairastun? Onkohan minulla nyt riittävästi rokotuksia? Voiko Kaakkois-Aasiasta saada malarian? Ovatkohan ystäväni unohtaneet minut, kun palaan?

Olen lähdössä kolmeksi kuukaudeksi Kaakkois-Aasiaan – Thaimaahan, Kambodzaan, Vietnamiin ja Indonesiaan. Olen kokenut yksinmatkailija: olen ajanut omin avuin halki Australian itärannikon ja raiteita pitkin kolunnut lähes jokaisen kolkan Euroopasta. Matkaseuran valitseminen oli siis tälläkin kertaa mutkatonta. Matkakohde valikoitui lämpötilan ja etäisyyden perusteella. Tarvitsen tauon arjestani, haluan tehdä jotain muuta jonkin aikaa. Ennen kaikkea haluan viettää aikaa itseni kanssa, kasvaa naisena ja tarkastella arkielämäni uudesta perspektiivistä.

Yksinmatkailevien naisten yhteisöissä olen kuullut puhuttavan Kaakkois-Aasiasta turvallisena matkakohteena naisille – matkailuinfrastrukturi on kehittynyttä tasaisten matkailijavirtojen myötä, reppureissaus on yleistä ja vahvasti uskontoon perustuva paikalliskulttuuri pitää naisia arvossa. Kuulostaa siis täydelliseltä kohteelta yksinmatkailevalle naiselle. Lisäksi lämpötilat huitelevat kolmessakymmenessä, merivesi on kirkasta ja etäisyys kotiin on riittävä.

Jo kuukausien ajan olen kuunnellut huolestuneita ja hämmästyneitä kommentteja matkastani. Ystävät, tutut ja puolitut kauhistelevat miten minä, nuori länsimaalainen nainen, uskallan lähteä matkalle kaukomaihin yksin ja niin pitkäksi aikaa. Kommentit ovat käyneet niin raskaaksi, että pyrin välttelemään aihetta viimeiseen saakka. Työpaikalleni ei riitä, että sanon:

”lähden nyt vain muutamaksi kuukaudeksi pois, älkää kyselkö”, vaan matkani syyt ja valintojeni perusteet tulee avata perinpohjaisesti jokaiselle kyselijälle erikseen. Livistin tekosyiden varjolla omista läksiäisistäni. En halunnut kuulla enää kertaakaan, kuinka hurja ja rohkea olen, ja kuinka he eivät koskaan uskaltaisi, se kun on niin vaarallista, ja siellähän voi sattua vaikka mitä.

Naisten yksinmatkailuun liittyy aina tietynlainen pelon konteksti. Historiallisesti naiset ovat matkailleet yksin aina, mutta harvoin naistutkimusmatkailijoista kirjoitetaan eepoksia tai veistetään patsaita, eikä naistutkijoiden nimet nouse listan kärjessä mieleen, kun luetellaan historiallisesti merkittäviä tutkijoita. Naisille kun ei ole ollut sukupuolistandardien mukaisesti soveliasta tehdä juuri mitään kodin ulkopuolella ilman miehiä. Tämä suuri maailma on perinteisen käsityksen valossa miesten maailma, missä naisen tehtävänä on huolehtia kodista, johon urhoolliset miehet voivat maailmalta palata. Nämä historialliset käsitykset ovat yhä syvällä yhteiskuntarakenteissa globaalisti läsnä, vaikka niiden tunnistamisesta on tullut vaikeampaa ja tasa-arvon edistämistyö on ottanut merkittäviä edistysaskeleita ympäri maailmaa.

Vuosi on kuitenkin matkalle lähtiessäni 2023 - miksi naisten yksinmatkailu herättää edelleen paheksuntaa ja kauhistelua? Tämä on vain yksi heijastuma siitä, kuinka sukupuolten välinen tasa-arvo ja kaikki sen eteen tehty työ ovat yhä johtaneet vain pinnallisiin tuloksiin, ja syvällä maailmaamme ohjailee yhä patriarkaaliset yhteiskuntarakenteet ja mieskeskeisyys. Omat käsityksemme perinteisistä sukupuolirooleista ovat juurtuneet niin syvälle käsitykseemme ympäröivästä yhteiskunnasta, ettemme edes havaitse niitä. Syvimmällä yhteiskunnallisen tietoisuuden rakenteissa olevat vuodot ovat vaikeimpia paikata.

Ympäriltä kaikkuvien kommenttien valossa on ollut vaikeaa pitää itsevarmuuttani yllä. Entä jos kaikki ovatkin oikeassa ja palaan matkaltani ruumispuvissa? Tai mikä pahempaa, tulen ryöstetyksi, nolaan itseni totaalaisesti ja tulen maitojunalla ennen aikojani kotiin? Onneksi olen tunnettu jääräpäisestä uhmakkuudestani, ja epäilevät kommentit saavat minut janoamaan matkalle omista epävarmuuksistani huolimatta. Minähän näytän niille ja lähden vaikka pelkään.

1.1 Johdatus tutkimukseen

Yksinmatkailua on matkailututkimuksessa lähestytty yleisesti motivaatioiden (Wilson & Harris, 2006), sosiaalisen vuorovaikutuksen (Karagöz, Işık, Dogru, & Zhang, 2021), hyvinvointivaikutusten (Hamid, Ali, Azhar, & Khan, 2021), markkinointisegmentoinnin (Laesser, Beritelli & Bieger, 2008), sekä turvallisuuden ja riskien (Su & Wu, 2020) näkökulmista. Erityisesti naisten yksinmatkailu on herättänyt mielenkiintoa matkailututkimuksen kentällä, sillä se on epäkonventionaalinen ja perinteisiä sukupuolirooleja haastava matkailun muoto, näin ollen sumentaen feministisen sosiologian ja matkailututkimuksen rajaviivoja.

Yksinmatkailun globaali suosio matkailijoiden valitsemana matkailun muotona on kasvattanut suosiotaan rajusti, ja kasvu jatkuu edelleen. Yksinmatkailun suosion kasvu heijastelee modernin yhteiskunnan muuttuvaa demografiaa ja elämäntapoja, joita leimaa individualismi ja kulutuskeskeisyys (Byron, 2019, Bianchin, 2021, mukaan; Ejupi & Medaric, 2022, s. 177). Lisäksi yksinmatkailu on yksi ensimmäisistä koronapandemian jälkeen toipuvista matkailumuodoista, ja koronapandemian seurausten uskotaan lisäävän yksinmatkailun valitsevien matkailijoiden määrää entisestään (Wen ym., 2021, s. 79). Tästäkin syystä yksinmatkailuun liittyvä akateeminen keskustelu on ajankohtaista ja aktiivista, joskin vielä monilta osin alkutekijöissään. Erityisesti koen tähänastisen tutkimuksen keskittyneen pelon narratiiviin ja historiallisten yhteiskunnallisten rakenteiden myötävaikuttamaan väistämättömään uhkaan, joka on tieteellisessä keskustelussa usein naisten yksinmatkailun keskeisin erityispiirre perinteiseen pari- tai ryhmämatkailuun verrattuna (ks. esim. Wilson & Little, 2008). Tämän vuoksi haluan tutkia, miten naisten yksinmatkailun merkitys sekä yksinmatkailijan identiteetti rakentuu naisen subjektiivisten kokemusten ja käsitysten valossa dialektisesti ympäristön kanssa, ei puhtaasti ympäröivän maailman kontekstissa.

Tässä tutkielmassa pyrin löytämään hermeneuttis-fenomenologisen autoetnografian tutkimusmenetelmien avulla entistä laajempaa ymmärrystä siitä, millä tavoin yksinmatkailijan identiteetti rakentuu vuorovaikutuksessa matkailijan sosiaalisen ympäristön kanssa matkalla. Etsin tutkimusmatkallani vastauksia kysymyksiin: Millä tavoin yksinmatkailijan identiteetin muodostuminen heijastuu autoetnografisessa matkapäiväkirja-aineistossa? Millainen rooli sukupuolella on naisen yksinmatkailijaidentiteetin muodostumisessa? Millaisia sosiaalisia ja

kulttuurisia tekijöitä vaikuttaa siihen, miten yksinmatkailijat tuottavat vuorovaikutuksellista todellisuutta?

Tutkielman tarkoituksena on lisätä ymmärrystä naisten yksinmatkailusta, sekä subjektiivisten ja dialektisten kokemusten muodostamasta yksinmatkailun merkityksellisyydestä. Naismatkailijoiden matkailukäyttäytymisen ja matkakokemusten tutkiminen on tärkeää erityisesti naisten yksinmatkailun suosion ollessa merkittävässä kasvussa – tilastollisesti yksinmatkailijat kattavat 11% kaikista kansainvälisistä matkailijoista, ja näistä yksinmatkailijoista 84% on yksinmatkailevia naisia (Condor Ferries, 2020, Somasirin, Murrayn & Dreslerin, 2022, mukaan). Määrän voi yhteiskunnallisten kehityssuuntien valossa odottaa kasvavan entisestään lähivuosina, eli yksinmatkailevien naisten kokemuksiin liittyvä tutkimus on 2020-luvulla erityisen ajankohtaista.

Vapaaehtoisesti yksin olevien naisten rooli autonomisina toimijoina matkailussa on aliedustettu, vaikka yksinmatkailevilla naisilla tulisi olla yhtäläiset mahdollisuudet antoiisiin lomamatkoihin kuin perheillä ja pariskunnilla, ilman yhteiskunnallisen keskustelun synnyttämiä kauhukuvia ja rakenteellisten odotusten luomia rajoitteita. Ennen kaikkea toivon voivani kannustaa naisia haastamaan olemassa olevia rakenteita ja odotuksia, tutkimaan maailmaa ja seikkailemaan, vaikka ainoa seuralainen olisi oma rinkka.

Tämän tutkielman tarkoitus ei ole vähätellä naismatkailijoiden kokeman sukupuolittuneen väkivallan kokemuksia, eikä väittää, että yksinmatkailu olisi kaikissa maailman kulttuureissa ja ympäristöissä naiselle yksiselitteisesti turvallista. Vaikka aiemmat tutkimukset ovat edistäneet ymmärrystä naismatkailijoihin kohdistuneesta sukupuolittuneesta väkivallasta, julkisen tietoisuuden lisäämisessä ja merkityksellisten muutosten aikaansaamisessa on saavutettu vain vähän edistystä, ja vallitsevat käsitykset naisten yksinmatkailusta ovat juurtuneet yhteiskunnallisiin keskusteluihin tiukasti. (Yang, Chen & Ho, 2020, s. 161)

Kirjoitin julkista matkapäiväkirjaa lokakuusta 2023 helmikuuhun 2024 matkustaessani yksin Kaakkois-Aasiassa – Thaimaassa, Kambodžassa, Vietnamissa ja Indonesiassa. Päiväkirjaan kirjasin ylös ajatuksiani yksinäisyyteen ja yksinoloon liittyen, ajatuksia erilaisista vuorovaikutustilanteista ja yksinmatkailun käsitysteni kehittymisestä. Tätä autoetnografista päiväkirja-aineistoa aion tässä tutkielmassa analysoida hermeneuttis-fenomenologisen sisällönanalyysin menetelmin. Pyrin tutkimusmenetelmilläni laajentamaan ymmärrystä

naisten yksinmatkailusta ja yksinmatkailevien naisten identiteetin muodostumisesta dialektisessa suhteessa ympäröivän maailman kanssa. Tutkielman keskeinen perusta on oletus siitä, että havaitsemamme subjektiivinen käsitys todellisuudesta rakentuu vuorovaikutuksessa ympäristömme kanssa, ja että yksilö on sekä todellisuuden tuote että todellisuuden tuottaja. Näin ollen lähestyn tutkimuskysymyksiäni Bergerin ja Luckmannin (1966) todellisuuden sosiaalisen rakentumisen teorian periaatteiden valossa, keskeisesti tarkastellen yksinmatkailun todellisuuden ja yksinmatkailijan identiteetin rakentumista vuorovaikutuksessa matkailijan ympäristön kanssa.

1.2 Teoreettis-käsitteellinen viitekehys

Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen korostaa vuorovaikutuksen merkitystä yksilöiden kokemusten ja todellisuuden hahmottamisessa. Sen mukaan ihmiset eivät reagoi suoraan objektiiviseen todellisuuteen, vaan antavat merkityksiä asioille ja tilanteille vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Näin ollen todellisuus ei rakennu tyhjiössä, vaan pikemminkin *dialektisesti* eli ihmisten vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. (Berger & Luckmann, 1966). Tässä tutkielmassa tutkin naisten yksinmatkailua todellisuuden sosiaalisen rakentumisen kontekstissa tarkastellen sitä, kuinka yksinmatkailun todellisuus ja identiteetti muovautuvat vuorovaikutuksessa matkailijan ympäristön kanssa.

Yksinmatkailun subjektiivinen todellisuus vaikuttaa yksinmatkailijan identiteettiin matkailijana yhtä lailla kuin yksinmatkailijan identiteetti vaikuttaa yksinmatkailulle muodostuvaan todellisuuteen ja sen merkityksellisyyteen. Bergerin ja Luckmannin (1966, s. 195) mukaan identiteetti on kaiken subjektiivisen todellisuuden tavoin dialektisessa suhteessa yhteiskuntaan, ja se muodostuu sosiaalisissa prosesseissa. Yksinmatkailijan identiteetti siis paradoksaalisesti yksinmatkailun yksinäiseen luontoon nähden muodostuu nimenomaan yksinmatkailijan ollessa vuorovaikutuksessa ympäristönsä ja yhteisönsä kanssa, sekä kotona että matkalla.

Todellisuuden sosiaalisen rakentumisen teoria edustaa sosiaalista konstruktionismia, ja onkin eräs kyseisen tutkimusparadigman keskeisimpiä teoreettisia lähtökohtia (Knoblauch & Wilke, 2016, s. 52). Sosiaalisen konstruktionismin paradigmaan asemoituvat valtaosin myös hermeneutiikan ja fenomenologian tutkimussuuntaukset. Fenomenologinen tutkimus korostaa

kokemuksen yksilöllisyyttä ja tajunnallisuutta, ja hermeneuttinen fenomenologia painottaa, että merkitykset eivät pelkästään ilmene tajunnalle vaan edellyttävät myös tulkintaa. (Heidegger, 2000, Tökkärin, 2018, s. 65-66, mukaan). Näin ollen valitsemani hermeneuttinen fenomenologia tukee Bergerin & Luckmannin (1966) todellisuuden sosiaalisen rakentumisen teoriaa, painottaen juurikin teorian korostamaa todellisuuden ja subjektiivisen kokemuksen dialektista muodostumista.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Tässä tutkielmassa pyrin muodostamaan syvällisempää ymmärrystä omien kokemusteni yhteyksistä laajempiin yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin rakenteisiin. Tästä syystä valitsin lähestyä tutkimusaihetta autoetnografisella aineistonkeruulla, lähestyen valmista matkapäiväkirja-aineistoa hermeneuttis-fenomenologisen sisällönanalyysin analyysimenetelmiä hyödyntäen.

Fenomenologia määritellään yleisellä tasolla tutkimukseksi ilmiöiden olemuksista ja hermeneutiikka tulkinnan opiksi (Kakkori, 2009). Hermeneutiikalla pyritään yleisesti ottaen tulkitsemaan ja ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä, kun taas fenomenologiassa painotetaan ihmisten kokemuksia ja niiden merkityksiä. Autoetnografia puolestaan on aineistonkeruumenetelmä, jossa tutkija tutkii omaa elämäänsä, kokemuksiaan tai identiteettiään osana laajempaa yhteiskunnallista tai kulttuurista kontekstia (Ahonen, Hynninen, Kouri & Mahlamäki, 2015, s. 281). Hermeneuttis-fenomenologinen autoetnografia siis yhdistelee näitä kolmea lähestymistapaa, ja tarkoitukseni on lopulta pyrkiä ymmärtämään omia kokemuksiani yksinmatkailusta osana laajempaa yhteiskunnallista ilmiötason kontekstia.

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä toimii autoetnografinen lähestymistapa, jossa hyödynnän omaa matkapäiväkirjaani, jonka kirjoitin kolmen kuukauden mittaisen reppureissuni aikana Kaakkois-Aasiassa. Analyysissäni käytän hermeneuttis-fenomenologisia menetelmiä, joiden avulla pyrin syventymään ja tulkitsemaan matkailijan kokemuksia päiväkirja-aineistossa. Tutkimuksessa keskityn erityisesti matkailijan subjektiivisiin havaintoihin ja tuntemuksiin, joiden avulla pyrin ymmärtämään yksinmatkailukokemuksen monimuotoisuutta ja merkityksellisyyttä. Hermeneuttinen lähestymistapa tarjoaa puitteet

tarkastella matkailijan kokemuksia syvällisesti ja moniulotteisesti, luoden mahdollisuuden avata uusia näkökulmia matkailun ymmärtämiseen ja tulkintaan.

1.4 Tutkielman rakenne

Johdantolukujen jälkeen tutkielma alkaa naisten yksinmatkailua käsittelevän aiemman tutkimuksen esittelyllä, todellisuuden sosiaalisen rakentumisen teorian suhteistamisella tutkimusaiheeseen sekä yksinmatkailijaidentiteetin teoreettisen perustan tarkastelulla luvussa 2. Luvussa 3 esittelen tutkimuksen metodologiset valinnat, eli autoetnografisen aineistonkeruumenetelmän, hermeneuttis-fenomenologisen sisällönanalyysin analyysimenetelmän ja tutkimuksen eettiset kysymykset. Lisäksi kolmannen luvun lopuksi kuvaan empiirisen matkapäiväkirja-aineiston sisällön ja aineiston analyysiprosessin yksityiskohtaisesti. Luvut 4-6 ovat tuloslukuja, joissa esittelen aineiston analyysiprosessin tuloksena esiin nousseet keskeisimmät teemat. Lopulta päätän tutkimuksen yhteenvedon luvussa 7, esitän tutkielmani prosessin ja sen tulokset tiivistettynä, sekä kirjaan ehdotukseni tiedeyhteisölle jatkotutkimusta varten.

2. TEOREETTIS-KÄSITTEELLINEN VIITEKEHYS

Tämän tutkielman ydinalueena on yksinmatkailu, jonka tutkimista lähestyn tarkastelemalla sen todellisuuden sosiaalista rakentumista. Yksinmatkailijan kokemus liittyy olennaisesti siihen, miten hänen identiteettinsä muotoutuu matkan aikana ja vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Matkan edetessä yksinmatkailija käy läpi dialektista prosessia, jossa hänen identiteettinsä muuntuu ja saa uusia sävyjä. Lisäksi yksinmatkailun merkityksellisyys rakentuu vuorovaikutuksessa matkailijan ja hänen sosiaalisen sekä fyysisen ympäristönsä kanssa. Tämä vuorovaikutus ulottuu myös laajemmin yhteiskunnalliseen kontekstiin, jossa yksinmatkailijan sukupuoli sävyttää hänen käymäänsä vuorovaikutusta sekä käsitystä hänen omasta identiteetistään. Tässä luvussa esittelen tutkimusasetelmani keskeiset käsitteet ja teoreettisen lähestymistavan, selittäen naisten yksinmatkailun ja yksinmatkailijaidentiteetin teoreettiset perustat, sekä perustellen kuinka todellisuuden sosiaalisen rakentumisen teorian avulla pyrin ymmärtämään näiden käsitteiden suhdetta tutkimuskysymykseeni.

2.1 Naisten yksinmatkailu

Naisten yksinmatkailu on maailmanlaajuisesti suosiota ja kiinnostusta herättänyt matkailun muoto, joka kaikessa mielenkiintoisuudessaan ja monipuolisuudessaan kannustaa myös feministisen näkökulman tuomiseen entistä vahvemmin matkailututkimuksen kentälle. Naisten yksinmatkailun suosion kasvu on mitä todennäköisimmin seurausta individualististen ja kulutuskeskeisten elämäntapojen yleistymisestä ja globaaleista demografisista muutoksista, kuten taipumuksesta avioitua entistä myöhemmällä iällä (Neluhena, Chandralal & Dahanayake, 2023).

Tässä tutkielmassa määrittelen yksinmatkailevan naisen naisena, joka valitsee matkustaa, lähelle tai kauas, ilman matkakumppania tai järjestettyä ryhmämatkaa. Bond (1997, s. 3) on väittänyt, että yksinmatkailevat naiset etsivät seikkailua, oppimista, uusia kokemuksia ja itsetuntemusta, ja he edustavat kasvavaa ja vaikutusvaltaista markkinasegmenttiä.

Yksinmatkustavat naiset eivät Bondin mukaan ole erakkoja; he ovat rohkeita, itsevarmoja, urheita seikkailijoita. Nämä naiset eivät odota miestä, ystäviään tai matkanjärjestäjiä, vaan luottavat itseensä ja riittävät matkaseuraksi itselleen.

Kaikki tutkijat eivät ole samoilla linjoilla Bondin kanssa – naismatkailijat eivät ole yhteen, rohkean ja seikkailunhaluisen naisen rasiaan sovitettava ryhmä. Useat tutkimukset (ks. esim. Woodward & Green, 1988; Pain, 1991; Whyte & Shaw, 1994; Bialeschki, 2005) ovat osoittaneet, että yksinmatkustavat naiset ovat turvallisuustietoisia ja varovaisia, eivätkä suinkaan aina leijonamielisen urheita sankarittaria (McNamara & Prideaux, 2010, s. 253). Tätä en tarkoita alkuunkaan huonona asiana. Yksinmatkustavien naisten segmentti on yhtä monipuolinen kuin kaikki maailman naiset. He saattavat olla pelosta kalpeita tai huolissaan, mutta matkustavat siitä huolimatta, torjuen pelon lamauttavan vaikutuksen.

Naisten yksinmatkailusta erityisen kiinnostavan tutkimuskohteen tekee sen luonteenomainen poikkeavuus perinteisistä yhteiskunnallisista sukupuolikäsityksistä. Yksinmatkustavat naiset rikkovat historiallista mielikuvaa ”naisen ja miehen paikoista”, eli yksityisestä kodista ja julkisesta tilasta. Naiset pyrkivät matkoillaan usein päihittämään haasteita, kehittämään omaa autonomista identiteettiään ja voimaantumaa, minkä kautta he pyrkivät ilmaisemaan itsenäisyyttään ja itsevarmuuttaan. (Su & Wu, 2020). Naisten yksinmatkailun yleistyminen ja siitä käytävä keskustelu sekä akateemisissa yhteyksissä että arkipuheessa kielivät sukupuolten välisen tasa-arvon eteen tapahtuneesta sekä yhä tapahtuvasta yhteiskunnallisesta muutoksesta.

Ejupin & Medaricin (2022) tuoreessa tutkimuksessa naismatkailijoiden keskeisimmät motiivit yksinmatkailuun on jaettu kolmeen ulottuvuuteen: psykologiset, kulttuuriset ja henkilökohtaiset motiivit. Kyseisessä laaja-alaisessa kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä yhdistelevässä kyselytutkimuksessa havaittiin, että suurin painoarvo yksinmatkailun motivaatiossa on psykologisilla motiiveilla. Ejupi & Medaric korostavat, kuinka yksinmatkailevat naiset näkevät itsenäisen matkustamisen ensisijaisesti aikana, jolloin he voivat toteuttaa omia tarpeitaan ja halujaan, hankkia itseluottamusta ja itsenäisyyttä tai paeta arkielämästä.

Naismatkailijoiden pelkoa on tutkittu naisten yksinmatkailun tutkimuskentällä suhteellisen paljon (ks. esim. Wilson & Little, 2008; Karagöz, Işık, Dogru, & Zhang, 2021), ja useiden tutkimusten tarkoituksena on ollut kartoittaa, millaisissa tilanteissa yksinmatkailevat naiset kokevat pelkoa, ja millaisia riskejä yksinmatkailuun liitetään. Esimerkiksi Su & Wu (2020) artikkelissaan *The Dark Side of Solo Female Travel: Negative Encounters with Male Strangers* käsittelevät naisten kohtaamia ei-toivottuja interaktioita tuntemattomien miesten kanssa matkalla ollessaan, ja sitä, miten naiset reagoivat kohtaamaansa häirintään.

Tutkimuksen mukaan naiset häirintää kohdatessaan turvautuvat kolmeen erilaiseen selviytymiskeinoon: sivuuttamiseen, sietämiseen tai itsesyytöksiin. Harvoin naiset sen sijaan aktiivisesti puolustautuvat. Tämä voi olla puolustautumiskeino itsessään, tai liittyä naisen identiteettiin yksinmatkustavana naisena – pyrkimykseen olla huoleton, välinpitämätön, koskematon, nainen.

Yhä enenevässä määrin ymmärretään, että ihmiskokemukseen vaikuttavat paitsi fyysinen maailma, myös ymmärryksemme yhteiskunnallisista rakenteista, jotka muokkaavat todellisuuttamme (Wilson & Little, 2008). Wilson ja Little (2008) havaitsivat tutkimuksessaan yksinmatkailevien naisten pelon kokemuksiin liittyen, että naismatkailijoiden kokemat matkustuspelot liittyvät erityisesti muiden ihmisten mielipiteisiin, haavoittuvuuden tunteeseen, rajoitetun liikkuvuuden tai pystyvyyden kokemiseen ja erottuvuuden tunteeseen. Tutkimuksen mukaan eritoten sukupuolittuneen väkivallan pelko ohjaa ja rajoittaa naisten liikkumista ja kyvykkyyttä tilojen käyttöön merkittävästi enemmän kuin miesten. Tämä taas juontaa juurensa sukupuolten välisestä historiallisesta epätasa-arvosta. Näin ollen yksinmatkailijoiden subjektiiviset kokemukset pelosta ja muista tunteista eivät synny tyhjiössä naisessa itsessään, vaan vuorovaikutuksessa ympäröivän sosiaalisen ja fyysisen maailman kanssa.

2.2 Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen

Naisten yksinmatkailuun liittämät pelot syntyvät, kehittyvät ja kasvavat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, ja rakentavat näin sosiaalisesti subjektiivista todellisuutta. Peter L. Bergerin ja Thomas Luckmannin (1966) todellisuuden sosiaalisen rakentumisen teoria, joka rinnastetaan usein symboliseen interaktionismiin, korostaa vuorovaikutuksen ja symbolien merkitystä yksilöisen kokemusten ja todellisuuden hahmottamisessa. Ihmiset luovat merkityksiä käyttämällä ja tulkitsemalla symboleja, jotka voivat olla sanoja, eleitä, kuvia tai muita kommunikaation muotoja. Bergerin ja Luckmannin mukaan subjektiivinen todellisuus rakentuu sosiaalisesti dialektisessa suhteessa yksilöiden ja yhteiskunnan välillä.

Ihminen ei reagoi suoraan objektiiviseen todellisuuteen, vaan antaa merkityksiä asioille ja tilanteille vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Merkitykset eivät ole kiinteitä, vaan ne neuvotellaan vuorovaikutuksessa sosiaalisen ja fyysisen ympäristön kanssa. Yksilöt voivat

yrittää vaikuttaa toisten merkitysten muodostumiseen ja samalla sovittaa omia merkityksiään muiden odotusten kanssa. Vuorovaikutuksessa yksilöt omaksuvat erilaisia rooleja, ja rakentavat identiteettiään näiden roolien ja sosiaalisten odotusten kautta. Roolit liittyvät toisiinsa osana yhteiskuntaa, jota päivittäiset vuorovaikutustilanteet ihmisten välillä rakentavat. (Beger & Luckmann, 1966).

Berger ja Luckmann väittävät, ettei yksilöä tule nähdä ainoastaan sosiaalisten rakenteiden tuotteena, vaan yksilö osaltaan myös tuottaa todellisuutta. Toisin sanoen yksilö on sekä sosiaalisen maailman tuottaja että sosiaalisen maailman tuote. Yhteiskunta luo raamit, joiden sisällä tietoa rakentuu sosiaalisin mekanismein, kun taas yksilö osana yhteiskuntaa osallistuu tiedon rakentamiseen osana sosiaalisten mekanismien rattaistoa. Sosiaalisen maailman ja yksilön suhdetta Berger ja Luckmann kutsuvat dialektiseksi, eli vuorovaikutteiseksi.

Todellisuuden sosiaalisen rakentumisen teorian mukaan tärkein todellisuutta ylläpitävä mekanismi on keskustelu. Se ylläpitää, muuntaa ja rakentaa alati uudelleen yksilön subjektiivista identiteettiä. Keskustelu voi olla sanallista tai sanatonta. Keskusteluissa tekemämme valinnat siitä, mitä sanotaan ja jätetään sanomatta, muodostavat käsitystämme todellisuudesta, itsestämme ja toisistamme. (Berger & Luckmann, 1966) Se, mihin Bergerin ja Luckmannin alkuperäisteoksessa ei kirjoitusajankohdasta johtuen oteta kantaa, on digitalisaation vaikutus keskustelun määritelmään ja todellisuuden rakentumiseen esimerkiksi internet-keskustelujen myötä. Keskustelut digitaalisilla alustoilla voivat muovata ja rakentaa yksilön identiteettiä siinä missä kasvotusten käytävät keskustelut, ja puhe on puhetta ihmiseltä toiselle, tapahtui se sitten kahvipöydän ääressä tai Facebookissa.

Ihmisten välinen vuorovaikutus sekä toteaa että toteuttaa maailmaa. Keskustelussa kielen objektivoitumista tulee yksilön tietoisuuden kohteita, ja saman kielen jatkuvaa käyttämistä elämäkokemusten objektivoimiseen voidaan siten pitää perimmäisenä todellisuutta ylläpitävänä voimana. Kun jostain lakataan puhumasta, sen vahvuus subjektiivisena todellisuutena haurastuu ja heikkenee. Näin ollen vahvistamme omalla puheellamme vallalla olevia käsityksiä, ja sanoillamme on merkitystä sekä oman identiteettimme että ympärillämme olevien ihmisten subjektiivisen todellisuuskäsityksen osalta. Voimme myös valita puhua toisin, tai jättää jotain sanomatta, joka myöskin rakentaa ympäröivää todellisuutta. Kieli, eli erilaisten äänimerkkien tai symbolien järjestelmä, on ihmisyhteisön tärkein merkkijärjestelmä. Se on lähtöisin kasvokkaisesta vuorovaikutuksesta, mutta voi

irtautua siitä esimerkiksi juuri digitaalisessa ympäristössä. Kielen käyttö sekä virtuaalisesti että kasvotusten tekee läheisemme läsnäolevaksi ja meidät autonomisina yksilöinä merkityksellisiksi yhteiskunnan jäseniksi. (Berger & Luckmann, 1966).

Bergerin ja Luckmannin (1966, s. 195) mukaan myös yksilön subjektiivinen identiteetti muodostuu sosiaalisissa prosesseissa. Kuten kaikki todellisuuden aspektit, myös subjektiivinen identiteetti on dialektisessa suhteessa yhteiskuntaan, ja se rakentuu, murentuu ja uudelleenkäsitellään vuorovaikutuksessa. Yksinmatkailu toimintana johtaa yksinmatkailijaidentiteetin muodostumiseen.

2.3 Yksinmatkailijan identiteetti

Tämän tutkielman keskeinen ydin on naisen yksinmatkailijaidentiteetin muodostuminen. Identiteetti on kulttuureihin liittyvässä tutkimuksessa keskeisimpiä ja kiistellyimpiä käsitteitä. Sen alkuperä on latinan sanassa *idem*, joka tarkoittaa samuutta ja jatkuvuutta – käänös, joka itsessään jo taistelee termin nykykäyttöä vastaan. Yhteiskuntatieteissä identiteetin tehtävä on kiinnittää yksilö yhteisöön ja kulttuuriin. Identiteetin muodostuminen on tietynlaisessa ympäristössä tapahtuvaa toimintaa, aktiivisia tai annettuja valintoja. (Koskihaara & Kyyrö, 2015, s. 237). Koskihaaran ja Kyyrön (2015, s. 237) mukaan identiteetti on erojen tekemistä itsen ja muiden välille, mutta se myös liittyy yksilön yhteisöihin, kansoihin ja paikkoihin. Sosiologisessa subjektikäsitelyssä on pitkään uskottu, ettei identiteettiin rinnastettava subjektin sisäinen ydin ole autonominen, vaan se muodostuu suhteessa merkityksellisiin toisiin. Merkitykselliset toiset välittävät subjektille tämän asuttamien maailmojen arvot, merkitykset ja symbolit, eli kulttuurin. Identiteetti vaatii rajojen määrittelyä ja samalla myös ulkopuolen, jonkun toisen, johon nähden rajoja vedetään. ”Meissä” ei ole merkitystä, ellei ole ”heitä”. (Berger & Luckmann, 1966).

Identiteetin käsite on liitetty matkailututkimukseen monissa yhteyksissä, ja sen avulla on tutkittu esimerkiksi matkailijan valintojen muokkaamaa identiteettiä sekä koetun identiteetin vaikutusta matkailijan motivaatioihin (ks. Bond & Falk, 2013). Matkailija omaksuu tietynlaisen matkailijaidentiteetin, jonka valossa hän valitsee sitä identiteettiä vahvistavia tai tukevia valintoja. Bondin ja Falkin (2013) esimerkkiä mukaillen valokuvauksesta haaveileva ja valokuvaajaksi pyrkivä matkailija valitsee kohteita, joissa hän voi toteuttaa valokuvaajan

identiteettiään, mahdollisesti toimia vuorovaikutuksessa muiden valokuvaajien kanssa ja jakaa valokuviaan muille, saaden näin myös ulkopuolista vahvistusta havittelemalleen identiteetille.

Minä huomaan identifioituvani yksinmatkailijaksi ja reppureissaajaksi. Yksinmatkailu on ensisijainen valintani pitkillä matkoilla, olen kiertänyt valtavasti maailmaa itsekseni ja koen olevani harjaantunut siinä. Valintani on lähes aina lähteä yksin reppureissulle. Valintani on yöpyä hostelleissa, kantaa selässäni kevyttä rinkkaa, tavata muita yksinmatkailijoita ja kasvaa yhä rohkeammaksi ja vahvemaksi yksinmatkailijaksi. Oman identiteetin ja minuuden pohdinta pyörii useiden yksinmatkailijoiden mielessä, itselläni erityisesti niinä hetkinä, kun makoilen punkassani hämärässä ja pahanhajuisessa hostellihuoneessa muiden yksinmatkailijoiden rauhallista tuhinaa kuunnellen. Yksinmatkailijaidentiteettini tulee neuvottelun alaiseksi jokaisella matkallani. Löydän itseni jatkuvasti pohtimasta, millainen matkailija minä olen, millainen haluaisin olla, miten saisin matkoistani eniten irti, miksi valintani on matkustaa yksin. Valitsen kuitenkin aina lopulta matkustaa niihin kohteisiin ja tehdä niitä asioita, jotka menevät yksiin yksinmatkailijaidentiteettini kanssa.

Tässä tutkielmassa pyrin syventymään identiteettini ilmentymiseen yksinmatkailijana matkapäiväkirja-aineistoni kautta. Tutkin, miten identiteettini käsittelee matkailukokemuksia ja miten se vuorovaikuttaa muiden ihmisten kanssa, sekä millaisia päätöksiä teen yksinmatkailijana vahvistaakseni tätä identiteettiä. Tarkastelen identiteetin ilmenemistä matkailijana dynaamisena prosessina, joka saa merkityksiä vuorovaikutuksessa ympäristön ja muiden ihmisten kanssa matkavalintojen kautta.

3. METODOLOGIA

Tässä luvussa esittelen tutkielmaan liittyviä metodologisia valintoja. Aloitan selittämällä, mitä tässä tutkielmassa tarkoitan hermeneuttis-fenomenologisella sisällönanalyysillä, ja kuinka hermeneutiikka luo pohjan tutkielman analyysimenetelmälle. Kuvaan valitsemaani aineistonkeruumenetelmää eli autoetnografista matkapäiväkirjanpitoa ja sen taustoja, jonka jälkeen kerron matkastani valmiin matkapäiväkirja-aineiston analyysin parissa. Luvun lopuksi käsittelen tutkielman eettisiä kysymyksiä, tutkijapositionia ja autoetnografian tutkimusetiikkaa.

3.1 Hermeneuttis-fenomenologinen analyysi

Analysoin matkapäiväkirjaani fenomenologisista lähtökohdista. Termi ”fenomenologia” on johdettu kreikan kielen sanoista *phainomenon* eli ”ilmenevä, ilmiö”, ja *logos* eli ”järki, käsitteellisyys, puhe, oppi”, eli se tarkoittaa oppia ilmenevästä (Backman & Himanka, 2014). Fenomenologian myötä pyrin siis kuvailemaan todellisuutta sellaisena, kuin se minulle ilmenee, enkä selittämään tietoisuuden ilmiöitä empiirisinä tosiasioina.

Hermeneutiikka puolestaan lisää analyysimenetelmäni tieteenfilosofian menetelmällisen lähtökohdan, joka painottaa dialogia tutkijan ja aineiston välillä, sekä kehämäisen ajattelun merkitystä analyysiprosessissa. Pyrin ymmärtämään aineiston keskustelukumppanina, eikä valmiina tietovarantona. Hermeneuttinen kehä antaa tutkijalle menetelmällisen apuvälineen siihen, että tutkija kykenee kriittisesti tiedostamaan omat lähtökohtansa ja minäkeskeisyytensä, sekä rajoittuneet käsityksensä. Aineisto on orgaaninen keskustelukumppani, joka paljastaa itsensä eri tavalla ja uudessa valossa jokaisella lukukerralla. Ennen jokaista lukukertaa tutkija muodostaa aineistosta uuden tulkintaehdotuksen, jota aineisto koettelee kerta toisensa jälkeen, kunnes olemassa on yhteisymmärrys tutkijan ja aineiston välillä. (Laine, 2015, Mäkisen, 2020, s. 45-46, mukaan).

Vaikka aiempi kirjallisuus yksinmatkailuun liittyen on korostanut huolta ja jopa pelkoa, en lähde matkaan olettaen tuntevani pelkoa enkä itseluottamusta. Tahdon mahdollisimman avoimesti ja raa’asti havainnoida kohtaamiani tilanteita ja tunteita. Otan vastaan juuri ja vain ne tunteet ja havainnot, mitä matkani minulle tarjoaa. Näin ollen oleellista tutkijapositionissa on huomioida myös aiempi kokemukseni yksinmatkailusta, jonka tuomat opetukset voivat ohjata

valintojani ja liikkumistani tällä matkalla. Tutkijan uskomukset ja ennakkokäsitykset on nostettava esiin, jotta ne voidaan joko hyväksyä tai hylätä. Aikaisemmat kokemukset muodostavat taustan uusien asioiden hahmottamiselle ja ymmärtämiselle. Esiymmärrys on siis se hiljainen ja totunnainen maailmasuhde, jota pidämme itsestäänselvyytenä. Se muuttuu ja laajenee uusien kokemusten myötä. (Rouhiainen)

En pyri luomaan laajaa, yleispätevää kuvausta yksinmatkailusta. Sen sijaan haluan sukeltaa syvälle subjektiivisiin tunteisiin ja kokemuksiin, joiden avulla voin mahdollisesti auttaa rakentamaan ymmärrystä yksinmatkailuun liittyvistä psykologisista ja sosiaalisista merkityksistä.

Kuten autoetnografiassa, myös fenomenologiassa keskeistä on subjektiivisuus ja henkilökohtaisten aistimusten, kokemusten ja elämysten pohtiminen, eli tieto maailmasta välittyy vain sen aistimisen ja kokemisen kautta. Fenomenologia korostaa yksilöllistä kokemusta, mikä myös tässä autoetnografisessa tutkimuksessa on oleellista. Tärkeä huomio fenomenologista tutkimusta tehtäessä on tutkijan avoimuus: tutkimuskohdetta pyritään lähestymään avoimesti huolimatta ennalta määräytyistä oletuksista, määritelmistä tai teoreettisesta viitekehystä. (Jyväskylän yliopisto, 2015) Näin pyrin avoimesti havainnoimaan sekä matkakokemustani matkapäiväkirjaa varten, että matkapäiväkirjan sisältöä analyysia varten.

Tutkimukseni metodologinen lähestymistapa voidaan tarkemmin määritellä fenomenologis-hermeneuttiseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että pyrin ymmärtämään valitsemani empiirisen kohteen luonteen syvällisesti kuvaamalla ja tulkitsemalla sitä sekä ”sisältöpäin” että ”ulkopuolelta” (Rouhiainen). Toisin sanoen tavoitteenani on tutkia sekä yksinmatkailijan subjektiivista kokemusta että näiden kokemusten sijoittumista laajempaan yhteiskunnalliseen kontekstiin. Tutkimuksessani keskityn siis omiin kokemuksiini yksinmatkailijana ja niiden merkitykseen itselleni, samalla kun tarkastelen näitä kokemuksia ja niiden merkityksiä suhteessa laajempiin yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja historiallisiin tekijöihin. Pyrin selvittämään, miten nämä subjektiiviset kokemukset heijastavat ja ovat vuorovaikutuksessa ympäröivän maailman kanssa. Tavoitteenani on luoda uutta ymmärrystä siitä, miten yksinmatkailu on olemassa ja ilmenee suhteessa sitä ympäröivään maailmaan. Tarkoituksena on tarkastella sitä, miten yksinmatkailijat kokemuksineen muokkaavat ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristöönsä, ja miten tämä vuorovaikutus vaikuttaa heidän

identiteettiinsä, käsityksiinsä ja toimintaansa matkailijoina. Näin ollen tutkimukseni pyrkii syventämään ymmärrystä yksinmatkailun monimuotoisista ilmiöistä ja niiden yhteiskunnallisesta merkityksestä.

Hermeneuttis-fenomenologisen tutkimuksen tavoitteena on elävän kokemuksen kuvaus, mutta toisin kuin kuvaileva fenomenologia, hermeneuttinen fenomenologia hyödyntää tutkijan tulkintaa aineiston analyysissä. Hermeneuttis-painotteinen fenomenologia olettaa, että vaikka ihmisen puheella on jonkinlainen yhteys hänen kokemusmaailmaansa, toisen ihmisen kokemukset eivät suoraviivaisesti ole ymmärrettävissä vaan edellyttävät vuorovaikutusparin suorittamaa tulkintaa. Kokemukset eivät siis välity puheessa sellaisenaan, sillä kokemusten hyperrealistinen ilmaisu on ihmiselle liki mahdotonta. (Smith ym., 2009, Tökkärin, 2018, s. 68, mukaan)

Näin ollen tässä tutkielmassa luon itse tutkijana aineistoni omien kokemusteni pohjalta, ja pyrin matkan jälkeen tulkitsemaan sitä hermeneutiikan periaatteiden valossa ennako-oletukseni ja tutkijapositioni huomioiden, tunnistaen, etteivät käsitykseni ole olemassa tyhjiössä vaan vuorovaikutuksellisessa todellisuudessa. Analysoin aineistossa ilmeneviä todellisuuden kokemuksia, en todellisuutta itseään.

3.2 Aineistonkeruu ja autoetnografia

Aineistoni tässä tutkielmassa on matkapäiväkirja, jota kirjoitin suunnilleen joka toinen päivä kolmen kuukauden ajan matkustaessani yksin Kaakkois-Aasiassa marraskuusta 2023 tammikuuhun 2024. Matkapäiväkirja julkaistiin myös julkisessa muodossa *Matkapäiväkirja* -nimisessä blogissa henkilökohtaisen osaamisportfolioverkkosivuston yhteydessä. Kannoin mukana muistikirjaa, johon tein merkintöjä havaitsemistani tunteista ja kokemuksista siinä hetkessä, kun ne ilmenivät. Pyrin matkapäiväkirjassani kuvaamaan kokemuksiani, tunteitani ja kohtaamiani tilanteita sellaisina kuin ne minulle ilmenivät, ja käytin blogiani myös matkani taltiointiin muita tarkoituksia varten. Siksi blogi päättyi sisältämään myös paljon varsinaiseen tutkimuskohteeseen liittymätöntä materiaalia.

Tutkielmaan valitsemani aineistonkeruumenetelmä, eli matkapäiväkirjan säännöllinen kirjoittaminen, on teoreettis-metodologisena valintana autoetnografista havainnointia.

Autoetnografialla tarkoitetaan omaelämäkerrallista tutkimuksen tekemisen menetelmää, jossa tutkijan omat kokemukset ovat tutkimuksen lähtökohtia ja sen keskeisintä aineistoa. Autoetnografia sijoittaa tutkijan subjektiiviset kokemukset sosiaaliseen ja kulttuuriseen kontekstiinsa, tavoitteena ymmärtää yleistä tutkimalla yksityistä. Tämä on mahdollista, sillä tietoisuutemme ei elä tyhjiössä, vaan henkilökohtainen on aina liitoksissa yleiseen, ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin. (Uotinen, 2010, s. 87-88). Tässä suhteessa haluan painottaa feministisen paradigman taustavaikutusta tutkimukseni kannalta. Feministiset yhteiskuntatutkimusmenetelmät nostavat esiin naisten kokemaa sortoa ja edistävät vaihtoehtoisia näkemyksiä yhteiskunnallisesta elämästä, joka perustuu naisten kokemuksiin ja näkökulmiin. (Botterill & Platenkamp, 2012, s. 98). Autoetnografiassa tutkijan kokemukset ovat sekä osa subjektiksi eli tutkijaksi tulemisen ja yhtäaikaisesti tutkimuksen kulttuurisen merkityksenannon prosessia (Ahonen ym., 2017, s. 281).

Matkailuilmio luonteeltaan sisältää syvästi henkilökohtaisia kokemuksia. Tavallaan autoetnografia on ollut läsnä matkailututkimuksessa yhtä kauan kuin matkailututkijat – aikaisimmat tekstit, joiden myötä matkailua on tutkittu, ovat olleet tutkimusmatkailijoiden matkapäiväkirjoja ja muita vastaavanlaisia kertomuksia. (Beeton, 2022). Matkailun ja siihen liittyvien ilmiöiden ja kokemusten tutkimus autoetnografisella tutkimusmenetelmällä on siis historiallisesti luontevaa. Autoetnografista matkailututkimusta on tehnyt esimerkiksi Haanpää (2017) tapahtumamatkailuun liittyen, Katajisto (2017) suoekosysteemien matkailumahdollisuuksien tutkimuksessa ja Edelheim (2015) matkailunähtävyyksien tutkimuksessa.

Autoetnografian suurimmaksi tutkimukselliseksi eduksi on ehdotettu sitä, että se tarjoaa välineitä sellaisten aiheiden pohdintaan, joita on vaikeaa tutkia haastatellen. Näin ollen sen on sanottu olevan erinomainen tutkimusmenetelmä arkisten ja näkymättömien ilmiöiden havainnointiin. (Uotinen, 2010, s. 88) Tässä tutkimuksessa esitän myös, että autoetnografian etu piilee sen suhteessa todellisuuden ajallisuuteen. Toisin kuin haastattelumenetelmillä, autoetnografisella tutkimuksella voin pureutua syvälle kokemuksiin sellaisina, kuin ne kussakin hetkessä ovat ilmenneet. Kirjaan havaintojani ylös tiuhaan tahtiin, eikä haasteeksi koidu muistikuvien väärentymät. Aika ei ehdi kullata muistoja, enkä ehdi suorittaa syväluotaavaa reflektiota ennen havaintojen kirjaamista. Näin kerätty data on mahdollisimman raakaa ja rehellistä, eikä sitä vääristä psykososiaaliset haastattelutilanteen

paineet tai haastattelukysymysten asettelun haasteet. Näin helpottuu myös aineiston analysointi suhteessa omiin ennakko-oletuksiini ja -käsityksiini.

Autoetnografia on yksi etnografian muodoista. Aineistonkeruu on tässä tapauksessa siis myös etnografista kenttätöäaineistoa, vaikka lomamatkailukontekstissa en koe mielekkääksi kutsua sitä kenttätöksi. Etnografinen kenttätöäaineisto koostuu tutkijan havainnoista tietyssä ajassa, paikassa ja tilanteessa, jotka hän pyrkii kuvaamaan ja tallentamaan sellaisenaan.

Etnografisessa tutkimuksessa tutkijan oma ruumis ja identiteetti toimivat tutkimusvälineinä, joiden kautta todellisuutta rekisteröidään. Havaintojen kuvauksiin perustuvat muistiinpanot ja tallenteet muodostavat etnografisen aineiston keskiön, johon sisältyy havaintojen lisäksi myös tutkijan käsitykset ja tulkinnat eri asioista. Tällainen tutkimus on erityisen tilannesidonnaista, ja koettujen tilanteiden konteksti pyritään tutkimuksessa huomioimaan kokonaisvaltaisesti. (Kinnunen & Kallinen, 2021)

Westwood ym. (2006, Scarlesin & Sandersonin, 2016, mukaan) viittaa autoetnografiaan leikkisänä lähestymistapana, jolla tehdä vakavaa tutkimusta. Sen sijaan, että tutkijajsubjekti pyritään häivyttämään tutkimusasetelmasta, sen läsnäolo liitetään kiinteäksi ja oleellisen tärkeäksi osaksi tutkimusasetelmaa. Näin luodaan äänien ja subjektien läikkyvä laulu, joka rakentaa tutkimuksen moniääniseksi ja värikkääksi kokonaisuudeksi.

Valmis matkapäiväkirja-aineisto sisältää yhteensä 27 eri mittaista julkaisua, jotka yhdeksi PDF-tiedostoksi liitettynä muodostavat 74 sivun kokonaisuuden. Ensimmäinen julkaisu on kirjoitettu Bangkokissa 1.11.2023, ja viimeinen kirjoitus Rovaniemellä 31.1.2024. Keskimäärin kirjoituksia on kirjoitettu ja julkaistu noin kolmen päivän välein kolmen kuukauden aikana. Matkapäiväkirja kokonaisuudessaan on julkisesti saatavilla osoitteessa linneapikkupeura.squarespace.com/matkapaivakirja. Aineisto sisältää paljon päiväkirjatyylisiä tekstiä liittyen matkakohteisiin ja erilaisiin matkan aikana koettuihin seikkailuihin, sekä syvällisempää pohdintaa eettiseen matkailuun ja yksinmatkailuun liittyen. Se ei sisällä henkilötietoja tai mainintoja tunnistettavissa olevista yksityishenkilöistä, ja kaikki kirjoituksissa käytetyt etunimet on muutettu.

Kuten Noy (2007, Beetonin, 2022, mukaan) kuvailee autoetnografiaa matkailututkimuksen tutkimusmenetelmänä, se mahdollistaa kokemuksen kuvailun eloisalla, tunteellisella, jopa tuskallisella tavalla, joka ei ole puhtaasti akateemista. Näin autoetnografia irrottaa

matkailututkimuksen ylianalyttisen tieteellisestä käsityksestä, joka voi äärimmilleen vietyinä jopa himmentää kokemuksen todellista tuntemusta. Autoetnografista matkailututkimusta on toisaalta kiiteltä esimerkiksi traumaattisten maisemien tunnelatausten tutkimusmenetelmänä, ja autoetnografiaan törmää usein niin sanottuun ”synkkään matkailuun” liittyvän tutkimuksen kirjoituksissa. (Beeton, 2022). Tässä tutkielmassa olen itse sekä tutkija että yksinmatkailija, ja naissukupuolen edustajana autoetnografinen tutkimusmenetelmä voi antaa aiempaa yksityiskohtaisempaa tietoa naismatkailijoiden tunnekokemuksista.

Subjektiiivisuus on keskeinen osa sekä matkailukokemusta että tutkimusprosessia.

Matkailututkimuksen tutkimusmenetelmiä on pyritty kehittämään laajemmalle tieteelliselle kentälle. Matkailututkimus sisältää usein käsityksiä ”sisäisestä” ja ”ulkoisesta”, ”tutkijasta” ja ”tutkittavista”, ”matkailijoista” ja ”matkakohteista”. Nämä kaksinapaiset käsitykset jättävät tutkijan passiiviseksi ja irralliseksi osaksi tutkimusprosessia, joiden tarkoituksena on fasilitoida tutkimusta kahden tutkijasta itsestään irrallisen subjektin välillä. Autoetnografia taas eksplisiittisesti esittelee tutkijan läsnäolon ja tutkijan subjektiivisen kokemuksen kiinteänä osana tutkimuskontekstia.

Scarles & Sanderson (2016) tutkimusartikkelissaan *Becoming Researched: The Opportunities of Autoethnography in Tourism Research* väittävät, että autoetnografia voi luoda edellytykset tutkijan mahdollisuudelle ymmärtää herkkyyttä, moninaisia asenteita, tapoja, tunteita, taitoja, aisteja ja mieltymyksiä eri tutkimuskonteksteissa. Subjektiiivisuus on autoetnografisessa tutkimuksessa konstruktiiivista eikä destruktiivista – sillä tavoitetaan piilotettuja tiloja, aktivoidaan luovuutta ja syvennetään tutkijan ja tutkimuskohteen välistä kunnioitussuhdetta. Näin ollen tutkijasta tulee tutkittava, ja tämä muutosprosessi voi lopulta mahdollistaa huomattavasti rikkaamman tutkimussisällön. (Scarles & Sanderson, 2016)

Autoetnografiaa on kritisoitu sen subjektiivisuudesta, mutta autoetnografisen tutkimusmenetelmän keskeisimpiä tavoitteita ja haasteita onkin muuttaa subjektiivinen kokemus haasteen sijaan eduksi. Kuten Ahonen ym. (2017, s. 281) kirjoittavat, henkilökohtainen on aina liitoksissa yleiseen, ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin, ja voikin näin tuoda esiin aiemmin saavuttamattomissa ollutta tietoa siitä. Tästä syystä autoetnografia sopii perustavanlaatuisesti tämän tutkielman tutkimusmenetelmäksi. Autoetnografista havainnointia ja aineistonkeruuta seuraa aineiston hermeneuttis-fenomenologinen analyysi, ja analyysiprosessin kulun esittelen seuraavaksi.

3.3 Matkapäiväkirja-aineiston analyysi

Tutkimukseni on hermeneuttis-fenomenologinen autoetnografia yksinmatkailevan naisen identiteetistä ja todellisuuden muodostumisesta erityisesti sukupuoleen liittyen Kaakkois-Aasian matkalla. Aineistoni on julkinen matkapäiväkirja-aineisto, jota keräsin autoetnografisella havainnointimenetelmällä. Lähestyn valmista aineistoa hermeneuttis-fenomenologisesta näkökulmasta. Tutkimukseni taustalla on vaikuttanut myös feministinen paradigma ja käsitys siitä, että havaitut subjektiiviset kokemukset tulee aina liittää niitä ympäröivään kontekstiin, tässä tapauksessa yhteiskunnan patriarkaalisiin odotuksiin ja rakenteisiin.

Kun palasin matkaltani kotiin ja tutkimusaineisto eli matkapäiväkirja oli valmis, alkoi sisällönanalyysi hermeneuttis-fenomenologisella teema-analyysimenetelmällä. Teemoittelussa on kyse siitä, että aineistosta paikannetaan tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet eli teemat (Juhila, 2021). Tällä menetelmällä pyrin toistamaan sitä periaatetta, että analysoin aineistoa havaintojen pohjalta, enkä luokittele aineistoa valmiina oleviin teoreettisen viitekehyksen lokeroihin. Teemat siis syntyvät analyysin tuloksena.

Teemoittelua ja laadullista sisällönanalyysiä käytetään usein rinnasteisina termeinä, ja se on asianmukaista myös tämän tutkielman metodologisia valintoja perusteltaessa.

Sisällönanalyysissa on keskeistä kiinnittää huomiota siihen, mistä asioista, aiheista ja teemoista aineisto kertoo: mitä päiväkirjassa kerrotaan mistäkin. Sen sijaan aineiston kielellistä tai ilmaisullista muotoa ei oteta systemaattisen analyysin kohteeksi. (Juhila, 2021). Teemoittelu ja aineiston koodaus on tämän tutkimuksen analyysin ensimmäinen työvaihe, jonka jälkeen analysoin syntyneitä teemoja hermeneuttis-fenomenologisesti.

Analysoin 72-sivuista matkapäiväkirja-aineistoa hermeneuttis-fenomenologisen sisällönanalyysin keinoin. Matkapäiväkirjan sisältö muodosti tarinallisen draaman kaaren, joka alkoi itsevarman naismatkailijan matkaanlähdestä, jatkui itsevarmuuden ja ennakkoodotusten murentumiseen ja johti yksinmatkailijaidentiteetin uudelleenrakentamiseen.

Julkaisut sisältävät sekä matkalokinomaista kerrontaa matkan vaiheista, että syventymistä matkan aikana kohdattuihin tunnemyrskyihin ja henkisiin haasteisiin. Julkaisin matkapäiväkirjani julkisena blogina, mutta en omia sosiaalisen median kanaviani lukuun ottamatta markkinoinut blogia yleisölle. Henkilökohtaisen matkapäiväkirjan julkisuus sekä sen kirjoittamisen tutkimukselliset tarkoitusperät saattoivat kuitenkin vaikuttaa julkaisujen sisältöön, mikä sekin osaltaan liittyy oman identiteettini vahvistamiseen. Julkisella alustalla tekemäni aihe- ja sanavalinnat mukailivat sitä identiteettikäsitystä naisyksinmatkailusta, mitä halusin ylläpitää ja rakentaa.

PVM	JULKAISUN OTSIKKO	KIRJOITUSPAIKKA
1.11.2023	<i>Eräänä aamuna Bangkokissa</i>	Bangkok, Thaimaa
2.11.2023	<i>Kalja on halvempaa kuin vesi</i>	Siem Reap, Kambodža
3.11.2023	<i>Vastuullisen matkailun ja köyhyyden paradoksi</i>	Siem Reap, Kambodža
5.11.2023	<i>Onko rukousmaton päältä ok kävellä?</i>	Siem Reap, Kambodža
7.11.2023	<i>Kambodžan kau[n/h]eus</i>	Sihanoukville, Kambodža
10.11.2023	<i>Autenttinen viidakkoelämys, tai jotain.</i>	Koh Rong, Kambodža
10.11.2023	<i>Yksinäinen vai yksinäinen?</i>	Koh Rong, Kambodža
14.11.2023	<i>Google-arvio: yksi tähti.</i>	Koh Rong Samloem, Kambodža
16.11.2023	<i>Asiaa repusta</i>	Koh Rong Samloem, Kambodža
18.11.2023	<i>What could Koh Rong?</i>	Sihanoukville, Kambodža
21.11.2023	<i>Siellä missä pippuri kasvaa</i>	Kampot, Kambodža
25.11.2023	<i>Fiaskoja, festivaaleja, faux pas ja muita f-sanoja</i>	Phnom Penh, Kambodža
26.11.2023	<i>Etuoikeus sulkea silmät, velvollisuus pitää ne auki</i>	Phnom Penh, Kambodža
29.11.2023	<i>Delfiinityön päiväkirja</i>	Phnom Penh, Kambodža
2.12.2023	<i>Maailman suurin Nokia-fani</i>	Ho Chi Minh City, Vietnam
6.12.2023	<i>Ampumaradan lahjapuoti</i>	Mui Ne, Vietnam
10.12.2023	<i>Mereltä vuorille & takaisin</i>	Nha Trang, Vietnam
16.12.2023	<i>Kun keho pettää</i>	Hue, Vietnam
23.12.2023	<i>Whamageddon</i>	Cat Ba, Vietnam
25.12.2023	<i>Nyt jäi Samu Sirkan joulutervehdys väliin</i>	Cat Ba, Vietnam
28.12.2023	<i>Rakkauden välähdyksiä</i>	Hanoi, Vietnam

5.1.2024	<i>Ojasta allikkoon ja ympäri taas</i>	Canggu, Bali, Indonesia
14.1.2024	<i>Säkkituolissa todellisuutta paossa</i>	Gili Trawangan, Indonesia
19.1.2024	<i>Tyttö: hukassa</i>	Gili Trawangan, Indonesia
19.1.2024	<i>Nice tattoos</i>	Gili Trawangan, Indonesia
24.1.2024	<i>Naiset, jotka tukevat naisia</i>	Yogyakarta, Java, Indonesia
30.1.2024	<i>Yhteenvetämisen sietämätön piina</i>	Rovaniemi, Suomi

Taulukko 1. Matkapäiväkirja-aineiston otsikot, ajat ja paikat

Alasuutari (2011) kertoo teoksessaan *Laadullinen tutkimus 2.0* laadullisen analyysiprosessin koostuvan kahdesta vaiheesta, havaintojen pelkistämisestä ja arvoituksen ratkaisemisesta. Havaintojen pelkistämiseen liittyy aineiston tarkastelu vain siitä näkökulmasta, mikä on teoreettisen viitekehyksen ja kysymyksenasettelun kannalta olennaista. Näin massiivinen matkapäiväkirja-aineisto pelkistyy raakahavainnoiksi tutkimuskysymykseen liittyen.

Aloitin liittämälläni matkapäiväkirjani sisällön otsikoineen, aikatunnisteineen ja kuvineen yhdeksi tiedostoksi. Pohdinnan tuloksena päätin jättää kuvamateriaalin varsinaisen tutkittavan aineiston ulkopuolelle, sillä kuvien valinnoissa ei oltu julkaisuvaiheessa käytetty minkäänlaista muuta kriteeristöä kuin ”laadukas vaakakuva”, niissä ei ollut mainitsemisen arvoisia kuvatekstejä, eivätkä ne liittyneet varsinaisesti kirjoittamaani tekstiin. Jäljelle jäi otsikot ja leipäteksti, ja pelkkä otsikkolistan tarkastelu vei minut mielessäni takaisin muistojen matkalle suureen seikkailuuni. Tulostin 72-sivuisen tiedoston ulos perinteiseksi paperinipuksi, ja ryhdyin lukemaan sitä läpi uudelleen ja uudelleen.

Analyysin tekeminen tuntui oman tietoisuuden sisäisellä koralliriutalla snorklaamiselta - riutan hämyisessä vedessä välkehtii mitä jännittävämpiä kaloja, yrität saada kalan toisensa jälkeen kiinni lähempää tarkastelua varten, välillä lähdet seuraamaan ihan väärää kalaa joka paljastuu lilluvaksi muovijätteeksi, toisinaan löydät merihevosensa jota et odottanut ollenkaan tällä riutalla näkeväsi. Merihevosensa näkeminen on siistiä, mutta tajuat että siitäkin pitää nyt vielä kirjoittaa... *voinko esittää etten ees nähnyt koko merihevosta?*

Kirjoitusteni sisältöä teemoittelin useiden kierrosten aikana erilaisten aihemerkintöjen avulla. Matkapäiväkirja-aineistossa oli runsaasti havaintoja yksinäisyydestä ja yksinolosta, odotuksista ja yllätyksistä, muiden matkailijoiden ja paikallisten kohtaamisista sekä

sukupuolen vaikutuksesta matkakokemukseen. Merkittävää tässä laadullisen analyysin vaiheessa on Alasuutarin (2011) mukaan havaintojen pelkistäminen, eli olennaiseen keskittyminen ja raakahavaintojen yhdistäminen. Näin ollen päätin jäsenellä keskeiset raakahavaintoni kolmen pääteeman alle: yksinmatkailijan identiteetti, vuorovaikutus muiden matkailijoiden kanssa ja sukupuolen rooli yksinmatkailussa. Analyysin lopuksi pyrin tarkastelemaan kokemustani hermeneuttisen kehän kautta ja omien ennakkokäsitysteni valossa, syventyen ymmärtämään paremmin matkani merkityksiä ja vaikutuksia. Tätä vaihetta Alasuutari (2011) nimittää kutkuttavasti arvoituksen ratkaisemiseksi – toisin sanoen tulosten tulkinnaksi. Arvoituksen ratkaiseminen siis merkitsee sitä, että tuotettujen johtolankojen ja käytettävissä olevien vihjeiden pohjalta tehdään salapoliisimaisesti merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä. Tässä vaiheessa pyritään myös niin sanottuun ”ymmärtävään selittämiseen”, muuhun tutkimukseen ja teoreettisiin viitekehyksiin viittaamiseen. (Alasuutari, 2011)

Lukiessani tekstiä koin lyhyessä ajassa uudelleen kaikki matkani aikana kokemani tunnemyrskyt, höystettynä katumuksella, kiusallisuudella ja ylpeydellä. Aineistossa on paljon tekstiä vastoinkäymisistä, jotka tapahtuma-aikaan tuntuivat varsin dramaattisilta – mutta jälkikäteen tarkasteltuna osasin nähdä ne ainoastaan humoristisena. Kuinka pelkäsin jääväni ikiajoiksi jumiin paratiisisaarelle Kambodžan länsirannikolla, kun kovan tuulen takia lautat eivät kahteen päivään kulkeneet saarelta mantereelle. Aineistoa lukiessani räntäsateen piestessä ikkunaa kotisuomessa voim vain nauraa hirvittäville huolenaiheilleni.

Ensimmäisellä kierroksella luin aineiston läpi kannesta kanteen, pyrkien lukemaan sitä kuin se olisi tuntemattoman henkilön kirjoittama. Seuraavalla kierroksella kirjoitin nopeita lyijykynämerkintöjä mielestäni huomion arvoisiin kohtiin, jotka vastasivat minua kiinnostaviin tutkimuskysymyksiin. Kolmannella kierroksella kehitin värikoodijärjestelmää tekstissä havaittujen tunnekokemusten pohjalta. Tässä vaiheessa värikoodasin aineistosta epäilykseen, voimaantumiseen, pelkoon, rohkeuteen, yksinloon, yksinäisyyteen, epävarmuuteen, itsevarmuuteen, ahdistukseen, vihaan ja onneen liittyviä lauseita, sanavalintoja ja aiheita. Koodattuani koko aineiston huomasin tämän olleen tarpeellinen kierros, mutta koodinimikkeitä oli liikaa ja ne olivat liian epätarkkoja. Lopulta ryhdyin luokittelemaan aineistohavaintojani identiteetin, vuorovaikutuksen ja sukupuolen alakategorioihin. Kaiken tämän jälkeen luin aineiston ja siitä tekemäni luokittelut uudelleen oman itseni kirjoittamana, pohdin kokemuksia oman itseni kokemana, ja havainnoin aineistoa

omien ennakkokäsitysteni ja -odotusteni valossa. Näin analyysiprosessini muodosti hermeneuttisen kehän, jonka keskiössä oli kokemuksen tutkimus eli fenomenologia.

Identiteetti, vuorovaikutus ja sukupuoli muodostavat fenomenologisesti tarkasteltuna subjektiivisen todellisuuden kokemisen yhtälön. Ne ovat linsejä, joiden läpi yksilö tarkastelee todellisuutta ja muodostaa oman todellisuuskäsityksensä, joka poikkeaa muiden ihmisten todellisuuskäsityksestä. Rakennamme omaa identiteettiämme vuorovaikutuksessa ympäristömme kanssa, vuorovaikutus puolestaan kaikkine eri tasoineen vaikuttaa käsityksiimme sukupuolesta ja sen määrittämästä roolista yhteiskunnan jäsenenä. Fenomenologis-hermeneuttisen analyysin tarkoituksena on tarkastella subjektiivisten kokemusten muodostamaa merkitystä ja subjektiivisen todellisuuden roolia kokemusten muodostumisessa.

Hermeneutiikan perusteiden mukaisesti tarkastelin aineistoani omien ennakkokäsitysteni ja -odotusteni valossa. Identiteetti, vuorovaikutus ja sukupuoli ovat kaikki todellisuuden rakennuspalikoita, joista minulla oli vahvat ennakkokäsitykset joita jouduin matkani ja analyysiprosessin aikana uudelleenrakentamaan. Ennakkokäsitysteni värittämä ensimmäinen julkaisu uhkui itsevarmuutta ja pelon vähättelyä, kun taas viimeisessä julkaisussani mieltäni painaa lievä pettymys ja oman pystyvyyteni uudelleentarkastelu.

Vuorovaikutuksessa juurikin paikallisten kanssa korostui sukupuoleni rooli matkailijaidentiteettini muodostumisessa ja subjektiivisen todellisuuskäsitykseni hahmottamisessa. Odotin kaiken tietämäni ja lukemani perusteella, että kulttuurisista ja uskonnollisista syistä Kaakkois-Aasia on maailman turvallisimpia matkakohteita yksinmatkustaville naisille. Jouduin kuitenkin jatkuvan huutelun, tuijottelun ja häirinnän kohteeksi sukupuoleni ja paikallisesta valtavirrasta poikkeavan ulkonäköni vuoksi. Aineisto heijastelee ajoittaista katkeruutta ja epätoivoa, kun omaan sukupuoli-identiteettiini liittyy vahva feministinen tiedostavuus patriarkaalisten yhteiskuntarakenteiden vaikutuksesta myös matkailuun ja matkailijoiden päivittäiseen elämään. Koen, että miehenä matkani olisi voinut olla hyvin erilainen. Olisin voinut välttää huutelulta ja epämiellyttäviltä katseilta. Olisin kenties rohkeammin lähestynyt muita matkailijoita ja matkakohteiden paikallisväestöä, ilman pelkoa oman turvallisuuteni puolesta. Oma subjektiivinen todellisuuteni ja kaikki vuorovaikutustilanteeni siis toteutuivat sukupuoli-identiteettini linssin läpi, ja naiseuteni merkitys oli matkani jokaisessa vaiheessa keskeisimpiä vaikuttimiani.

3.4 Tutkimuksen etiikka

Autoetnografinen tutkimus kantaa mukanaan monia eettisiä kysymyksiä, jotka erottavat sen useista muista tutkimusmenetelmistä. Näihin kuuluvat ongelmat, jotka nousevat esiin suhteellisen etiikan toteuttamisesta, tutkijan henkilökohtainen haavoittuvuus, vaikeudet soveltaa arvovapaan tutkimusetiikan periaatteita autoetnografiseen viitekehykseen, tutkijan riski liukua kohti itsekeskeisyyttä, pinnallisuutta ja sensaationhakuisuutta, sekä tutkimuksen rajattu laajuus (Lapadat, 2017, s. 593).

Esimerkiksi suhteellisen etiikan toteuttaminen voi olla haastavaa autoetnografisessa tutkimuksessa, koska tutkija on samanaikaisesti sekä tutkimuksen tekijä että aihe. Tämä herättää kysymyksiä siitä, miten tutkija suhtautuu omaan aineistoonsa ja mihin määrin hän voi olla objektiivinen omia kokemuksiaan kohtaan. Lisäksi autoetnografinen tutkimus altistaa tutkijan haavoittuvuudelle, koska hän jakaa henkilökohtaisia kokemuksiaan ja tunteuksiaan julkisesti. Tämä voi aiheuttaa henkistä tai emotionaalista kuormitusta tutkijalle, ja voi vaikuttaa hänen kykyynsä säilyttää etäisyyttä ja objektiivisuutta tutkimusprosessin aikana. (Lapadat, 2017).

Tutkijan ollessa samanaikaisesti myös tutkimuksen tutkimusaihe, voi autoetnografisen tutkimuksen soveltaminen arvovapaan tutkimusetiikan periaatteisiin olla vaikeaa. Tämä saattaa aiheuttaa ristiriitaa siitä, miten tutkija tulkitsee ja raportoi omia kokemuksiaan suhteessa tutkimuksen tavoitteisiin ja eettisiin standardeihin. Tutkijan riski liukua itsekeskeisyyteen, pinnallisuuteen ja sensaationhakuisuuteen on huomattava. Koska autoetnografinen tutkimus keskittyy tutkijan henkilökohtaisiin kokemuksiin, on mahdollista, että tutkija keskittyy liikaa omaan minäänsä eikä pysty käsittelemään laajempia teoreettisia tai yhteiskunnallisia kysymyksiä. Tämänkin myötä eräs autoetnografisen tutkimuksen merkittävistä kompastuskivistä on tutkimuksen rajattu laajuus – tutkimuksen perustuessa tutkijan henkilökohtaisiin kokemuksiin, vaarana on tutkimuksen rajoittuminen vain näihin kokemuksiin ja tutkijan näkökulmiin. Tämä voi vaarantaa tutkimuksen yleistettävyyden ja luotettavuuden. (Lapadat, 2017).

Näin ollen autoetnografisen tutkimuksen eettiset kysymykset vaativat huolellista harkintaa ja pohdintaa tutkijalta, jotta voidaan varmistaa tutkimuksen eettinen toteutus ja luotettavuus.

Haastattelu- ja kyselymenetelmällisiä tutkimuksia tehtäessä haastateltavien suostumuksen anomien ja avoin viestiminen tutkimuksen tarkoituksesta ovat itsestäänselvyksiä.

Autoetnografiassa sen sijaan tarinaan voi sekoittua kirjava joukko ääniä tutkijan ympäristöstä, ja suostumuksen vahvistamisen suhteen tutkimusetiikka on veteen piirretty viiva (Adams, Ellis & Holman Jones, 2016, s. 248-251). Kohtasin matkallani jatkuvasti uusia ihmisiä, useita vain hetkellisesti, ja he esiintyvät päiväkirjassa välähdyksinä kaikesta käymästäni sosiaalisesta kanssakäymisestä. Yksinoloa ja yksinäisyyttä käsittelevässä aineistossa nämä kaikki hetket ovat merkityksellisiä, vaikkakin ohikiitäviä ja pinnallisia. Tässä tutkimuksessa keskeisin metodini ihmiskeskeisen tutkimuksen etiikan varmistamiseksi on pitää huoli siitä, ettei tutkimukseen valitussa aineistossa ole tunnistettavissa yksityishenkilöiden ääniä. Koska en tiedä itsekään valtaosan näiden henkilöiden nimiä, taustaa tai muita tunnistetietoja, heidän sitaattinsa jäävät tarkoituksenmukaisen pinnallisiksi, ja vain itseni havaitsemiksi.

Muiden osallistujien lisäksi autoetnografisen tutkijan tulee kyetä suojelemaan myös itseään.

Autoetnografinen kerronta on päiväkirjamaista, rehellistä ja raakaa, ja sen jakaminen tiedeyhteisön arvioitavaksi altistaa myös tutkijan itsensä muiden ihmisten arvioitavaksi eri tavoin kuin sellaisessa tutkimuksessa, jossa tutkija on täysin ulkopuolinen objektiivinen hahmo tutkimuskohteeseensa nähden. (Adams, Ellis & Holman Jones, 2016, s. 251) Minulla on vapaus jokaisena päivänä matkapäiväkirjaa kirjoittaessani valita, mitä henkilökohtaisia kokemuksiani jaan tai jätän jakamatta aineistolleni. Pyrin tekstilläni tuottamaan mahdollisimman rehellisen ja todenmukaisen kuvan matkakokemukseni todellisuudesta, mutta epäilemättä merkittävä osa kokemastani todellisuudesta on jäänyt yksityisyyden varjeluun ja haavoittuvaisuuden pelon vuoksi matkapäiväkirjassa sanomatta.

Tullis (2013) esittää autoetnografialle seitsemän eettisyyden ohjetta, jotka muodostavat perustan tutkimuksen eettiselle toteutukselle. Nämä ohjeet ovat: älä tee vahinkoa itsellesi tai muille, konsultoi tutkimuseettistä toimikuntaasi, hanki informoitu suostumus, harjoita prosessisuostumusta ja tutki seurausten eettisyyttä, suorita osallistujien tarkistuskierrös, älä esittele julkisesti tai julkaise mitään, mitä et näyttäisi niille henkilöille, joita tekstissä mainitaan, äläkä aliarvioi julkaisun jälkielämää. Olen tallentanut nämä eettisyyden ohjeet digitaaliselle muistilapulle tietokoneeni työpöydälle, jotta ne ovat helposti saatavilla ja

muistuttamassa minua niiden tärkeydestä tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Erityisesti aineiston keräämisen ja analysoinnin vaiheissa pyrin refleктоimaan omaa tutkimusprosessiani näiden ohjeiden valossa, varmistaakseni tutkimukseni eettisen toteutuksen ja vastuullisuuden. Näiden ohjeiden avulla pyrin varmistamaan, että tutkimukseni kunnioittaa kaikkien osapuolten oikeuksia ja hyvinvointia, sekä noudattaa eettisiä standardeja tutkimuksen toteuttamisessa ja tulosten raportoinnissa. Olen sitoutunut rehelliseen ja vastuulliseen tutkimuskäytäntöön, ja nämä eettisyyden ohjeet ovat olennainen osa sitä.

Autoetnografian eettinen sitoumus avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen on keskeinen pyrkimys tutkimusprosessin eettisessä toteutuksessa. Tutkimuksen jokaisessa vaiheessa pyrin ylläpitämään mahdollisimman korkeaa avoimuuden tasoa, mikä edistää tutkimuksen luotettavuutta ja eettistä toteutusta. Aineiston päiväkirjamainen luonne ja tutkimuksen rakenne, joka on suunniteltu limittäin aineiston kanssa, toimivat välineinä tämän avoimuuden ja läpinäkyvyyden tavoitteen saavuttamiseksi. Päiväkirjamaisuus mahdollistaa rehellisen ja intiimin kuvauksen tutkijan kokemuksista ja ajatuksista tutkimuksen kohteena olevan todellisuuden kontekstissa. Lisäksi tutkimuksen rakenne, joka pyritään kutomaan saumattomasti aineiston kanssa, auttaa lukijaa hahmottamaan tutkimusprosessin vaiheet ja tutkijan ajattelun kehityksen.

Tavoitteenani on, että lukija on jokaisessa tutkimuksen lukuvaiheessa tietoinen siitä, millaista prosessia olen tutkijana läpikäynyt ja millaisista lähtökohdista olen lähestynyt tutkimuskysymyksiäni. Tämä pyrkimys avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen ilmenee sekä tutkimuksen metodologisissa valinnoissa että tutkimuksen raportoinnin tavassa. Esittämällä tutkimuksen metodologiset valinnat ja lähestymistavat selkeästi ja yksityiskohtaisesti lukija saa mahdollisuuden arvioida tutkimuksen luotettavuutta ja päätellä sen eettisen toteutuksen tasoa.

4. YKSINMATKAILIJAN IDENTITEETTI JA SEN RAKENTUMINEN – EPÄVARMUUDEN JA UHMAN SINFONIA

Matkapäiväkirja-aineisto paljasti raa’an läpileikkauksen yksinmatkailevan naisen kokemuksiin reppureissulla Kaakkois-Aasiassa. Aineisto vastasi ennakko-odotuksia jossain määrin, mutta yllättävissä tilanteissa ja yllättävän vähän. Sen sijaan se paljasti aivan uudenlaisia, odottamattomia tunnemyrskyjä, haasteita, iloja ja suuria kysymyksiä.

Matkapäiväkirjan laatimisen aloittaminen herätti minussa odottamatonta pelkoa. Omien kokemusteni ja tuntemusteni kirjaaminen ylös tuntui tekevän ne todelliseksi, ja jokainen sanani heijasteli minua paljaana hahmona maailmalle. Jokainen sanavalintani vaikutti siihen, millaisena minut ulkopuolelta katsoen nähdään. En ollut varma kenelle kirjoitin. Itselleni, perheelleni, ystäväilleni vai pro gradu -ohjaajalleni? Istuin ensimmäisten kirjoitusteni äärellä tunteja. Läpi matkani käytin kirjoittamiseen valtavan paljon aikaa, ja joskus jopa jätin väliin ulkoilmaelokuvateatterielämyksen, koska koin syyllisyyttä muutaman päivän julkaisulaisuudesta.

Matkani aikana päiväkirjani oli minulle kuin läheinen ystävä, jota en välttämättä olisi halunnut ottaa mukaan matkalleni, mutta joka oli siellä nyt ja jolle täytyi antaa huomiota. Lähes joka ilta avasin sen ja purin siihen päivän tapahtumat ja tuntemukset, olivat ne sitten iloisia tai haastavia, kauniita tai rumia – se oli luottamuksellinen kumppani matkallani. Päiväkirjan sivuille vuodatettu teksti tallensi tarkasti ja tunteellisesti päivän kokemukset ja ajatukset, muodostaen merkittävän osan matkani kertomusta.

Sain eräältä entiseltä kollegaltani kortin valmistuessani ammattilukiosta ja lähtiessäni ensimmäistä kertaa reilaamaan yksin. Siinä luki **“matkusta aina kun voit, äläkä ikinä pelkää, pystyt mihin vain ja maailma on sinun”**. Vaikka se oli vain yksi valmistujaiskortti muiden joukossa, se takertui tiukasti mieleeni. Sitä muistelen yhä. (Eräänä aamuna Bangkokissa, 1.11.2023)

Heti ensimmäisestä julkaisusta oma suhtautumiseni itseeni yksinmatkailijana, identiteettiini ja motivaatioihini tulee ilmeiseksi. Kerron oman matkailuharrastukseni historiasta ja korostan

rakkauttani yksinmatkailua kohtaan. Kuvailen itseäni kokeneeksi yksinmatkailijaksi ja kerron fanfaarimaisesti aiemmista yksinmatkailukokemuksistani. Huomasin toiminnassani pelkoon ja jännitykseen viittaavaa varovaisuutta, jonka pyyhkäisen tekstissä ohimennen tieltä ”järkevänä varovaisuutena”. Peittelin omia epävarmuuksiani useaan otteeseen ”järkevän varovaisuuden” varjolla. Tosiasiassa olin takuuvarmasti peloissani ja epävarma. Uskoin, että pelon näyttäminen olisi merkki heikkoudesta, ja se puolestaan vain levittäisi pelkoa ympärilleni entistä enemmän.

Onko reissaaminen sittenkään kaiken vaivan ja rahan väärsti? Tuhlaanko aikaa, jonka voisin viettää rakkaideni kanssa? Nautinko mistään näistä kokemuksista nyt riittävästi? Onko minulla tarpeeksi hauskaa? (*Mereltä vuorille & takaisin*, 10.12.2023)

Pari kuukautta matkustettuani ajauduin pohtimaan aiempaa syvemmin omia tarkoituksiani ja perimmäisiä syitäni yksinmatkailulle. Yritin kirjoittamisen keinoin tehdä itselleni selväksi, miksi tämä matka on tekemisen arvoinen. Tämä taas herätti minut käsittelemään omia arvojani ja käsityksiä omasta kyvykkyydestäni. Oma asemani pienituloisena länsimaisena naisena on keskeinen pohtiessani omia mahdollisuuksiani yksinmatkailuun ja sitä arvopohjaa, minkä perusteella valitsen tapani matkustaa. Erityisesti feminismi on läpileikkaava teema kaikessa kirjoittamassani, kun reflektoin omaa asemaani suhteessa ympäröiviin yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja niiden mukanaan tuomiin haasteisiin.

Identiteetin ja motivaation välinen yhtymäkohta löytyy erityisesti Oysermanin (2015) identiteettiperustaisesta motivaatioteoriasta. Teorialla pyritään ohjaamaan käsitystä siitä, kuinka oma identiteetikäsityksemme vaikuttaa toimintamme motivaatioon. Tätä ja muita samankaltaisia teorioita on käytetty myös matkailututkimuksessa, kun tutkimuksen aiheena on ollut matkailijan käyttäytyminen. Tutkimukset ovat osoittaneet, kuinka matkailijan identiteetti tietynlaisena matkailijana vaikuttaa hänen tekemiinsä valintoihin ennen matkaa, matkan aikana ja sen jälkeen – ja millaisia tunnekokemuksia identiteetin vahvistaminen tai identiteetistä poikkeaminen aiheuttaa.

Oma identiteettini yksinmatkailijana korostui heti matkan ensiaskeleilla keskeiseksi kysymykseksi, johon luulin tietäväni vastauksen ennen matkani alkua, mutta joka palasi haastamaan ajatteluni ja käsitystäni itsestäni kerta toisensa jälkeen. Lähes jokaisessa

kirjoittamassani julkaisussa päädyin pohtimaan itseäni yksinmatkailijana, itseni suhdetta muihin ihmisiin ympärilläni ja sen merkitystä omaan identiteettiini. Tarkastelin kykyäni luottaa itseeni ja muihin ihmisiin, käsitystä omasta kyvykkyydestäni ja motiivejani yksinmatkailuun.

Matkustan, koska haluan olla onnellinen. Luulen. - En ole tältä matkalta löytänyt mitään elämää mullistavia oivalluksia. Mutta hitto vie, tarviiko niitä? Enkö voisi käyttää tätä aikaa lepoon, D-vitamiinin varastoitukseen, arjen haasteiden ja stressin unohtamiseen? Ei minun tarvitse tulla muuttuneena takaisin. Ei minun tarvitse ruskettua, laihtua, kaunistua, viisastua. Kyllähän minä läheisilleni riitän tällaisena. - Kumpuaako tarpeeni matkustaa vain sitkeästä ja tiedostamattomasta epävarmuudesta? Vai tiedostanko sen, enkä vain uskalla kirjoittaa sitä, tehdä sitä todelliseksi? (*Mereltä vuorille & takaisin*, 10.12.2023)

Identiteetin myötä löysin itseni pohtimasta myös omaa motivaatiotani matkailuun, joka on minulle rakas harrastus. Aiemmissa tutkimuksissa naisten yksinmatkailun keskeisiksi motivaatiotekijöiksi on listattu stressin ja masennuksen lievittäminen, positiivisen muutoksen tuominen elämän nykytilanteeseen, pakoon pääseminen, onnellisuus, voimaantumisen, itsekasvu ja itsensä toteuttaminen. Yksinmatkailun seuraukset näin ollen ovat yleisimmin itsetransformaatio ja positiiviset muutokset yksilön hyvinvoinnissa. (Hamid, Ali, Azhar & Sujood, 2021). Aineistosta on havaittavissa, kuinka näiden seurausten hapuilu aiheutti epävarmuutta ja epäilyä omia motiivejani kohtaan.

Kotiin palattuani matkapäiväkirjaa selatessani huomaan, kuinka yksinmatkailijaidentiteettiini murentui ja uudelleenrakentui matkan varrella. Aloitin matkani ja matkapäiväkirjani kirjoittamisen itsevarmana ja vakuuttuneena omasta rohkeudestani, vahvuudestani ja yksinmatkailukokemusteni tuomasta varmuudesta. Hyvin pian löysin itseni tilanteesta, jossa jouduin uudelleenharkitsemaan käsitykseni omasta identiteetistäni ja itsevarmuudestani. Kuvitelmani identiteetistäni itsevarmana yksinmatkailevana naisena hajosivat ja loppumatkani ajan pyrin korjaamaan ja rakentamaan uutta. Matkani lähestyessä loppua yritin epätoivoisesti löytää matkalleni jotain elämäni mullistavaa merkitystä. Tosiasiassa nämä merkitykset löytyivät vasta kauan matkan päättymisen jälkeen, lukuisten analyysikierrosten jälkeen.

Huomasin jälleen, miten tärkeää on osata luottaa ihmisiin. Vaikka oloni oli karmeaa, enkä halunnut olla vaivaksi, uskalsin ottaa apua vastaan. Yksin en tällaisista koettelemuksista selviäisi, eikä onneksi tarvitsekaan. Ihmiset osaavat yllättää hyväsydämyksellään ja lempeydellään. Maailma tuntuu heti vähän valoisammalta, kun uskaltaa tarttua ojennettuun käteen. (*Kun keho pettää*, 16.12.2023)

Luokitellessani eräällä teemoittelukierroksella aineistoani positiivisten ja negatiivisten kokemusten värikoodeilla, huomasin löytäväni paljon positiivisia muistoja luottamuksen hetkistä. Sairastuin pahasti joulukuussa 2023 Pohjois-Vietnamissa. Hostellihuoneessani yöpyvät matkailijat olivat epäröimättä valmiita auttamaan minua, mikä sai minut huomaamaan, kuinka suurta arvoa asetan ihmisten ystävällisyydelle ja molemminpuoliselle luottamukselle. Se sysäsi minut tekemään tietoisia päätöksiä oman identiteettini suhteen – silloin kirjoitin tietoisesti ylös, tuollainen minä haluan olla. Haluan olla yksinmatkailija, joka kykenee tuomaan iloa ja lempeyttä muille yksinmatkailijoille. Wilsonin & Harrisin (2006, s. 161) mukaan yksinmatkailu on naisille paitsi ulkoinen seikkailu, myös sisäinen löytöretki. Yksinmatkailu on yhdistelmä itsensä etsimistä ja itsensä hylkäämistä, ja näiden erilaisten identiteettien sulattamista yhteen. Yksinmatkailu ei siis ole vain fyysinen siirtymä, myös psykologinen ja hengellinen elämys.

Toisinaan ihmiset ovat hostelleissa tympeitä, se on väistämätöntä. Siksikin ystävällinen hymy vieraalta ilahduttaa minua kovasti. Tätä ajatellessani tein myös oivalluksen - voin itse olla se ystävällinen hymy. Ilahdun muiden osoittamasta ystävällisyydestä, ja yhtä lailla osaan ilahtua myös itse osoittamastani ystävällisyydestä. Koko loppumatkani ajan aion täydestä sydämestäni levittää iloa, tuoda lämpöä ja hymyillä. (*Whamageddon*, 23.12.2023)

Tämä oivallus omasta identiteetistäni liittyy Hamidin ym. (2021) mainitsemaan itsetransformaatioon matkalla. Löysin muista ihmisistä ominaisuuksia, joihin toivoin itse voivani samaistua, joten päätin pyrkiä niiden implementoimiseen. Huomasin olevani ihminen, joka ilahtuu muiden ihmisten ilahduttamisesta. Tämä oli erityisen keskeinen seikka yksinmatkailijaidentiteettini uudelleenrakentumisessa, koska se ei ollut asia, jota olisin tullut

ajatelleeksi ennen lähtöäni. Se oli uusi tietoinen oivallus, jota kannoin mukana loppumatkani.

Useaan otteeseen olen jo maininnut matkani olleen täynnä odottamattomia vastoinkäymisiä ja haasteita, jotka hämärsivät hymyäni ja vetivät mieleni matalaksi. Vietin sairaavuoteessa viikkoja, jouduin häirinnän kohteeksi ja menetin paljon materiaalista omaisuuttani luonnonvoimille. Sellaisina hetkinä on vaikea muistuttaa itseään siitä, että alusta asti on ollut selvää, ettei yksinmatkailu ole mikään puistokävely. Useat naiset matkailevat yksin juurikin koetellakseen oman sietokykynsä ja mukavuusalueensa rajoja. Lukeneena ja oppineena naisena olin siitä varsin tietoinen, mutta toivoin tietenkin, että asiat olisivat menneet suunnitelmien mukaisesti. Olisin palannut kotiin onnesta hekumoiden ja auringonsäteitä hehkuen. Tämän haaveen jouduin hautaamaan, kun huomasin kohtaavani matkalla odottamattomia haasteita.

Esimerkiksi McNamara ja Prideaux (2010) ovat tutkimuksissaan todenneet yksinmatkustavien naisten pyrkivän matkoillaan astumaan ulos mukavuusalueeltaan ja hakeutuvan tilanteisiin, joissa he eivät tunne oloaan kotoisaksi. Naiset koettelevat itsevarmuutensa ja sietokykynsä rajoja, ja näiden koettelemusten myötä pyrkivät kehittämään käsitystä omasta identiteetistään ja lisäämään itsevarmuuttaan. Tätä näkökulmaa ajavat myös Wilson & Little (2005), painottaen naismatkailijoiden pyrkimystä oppia matkaltaan myös itsenäisyyttä ja kykyä olla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Vaikka erinomainen vuorovaikutuksellinen suoriutuvuus ei ole aineistosta havaittavissa oleva ennako-odotus matkalleni, useassa vaiheessa matkapäiväkirjaa soimaan itseäni huonosta suoriutumisesta sosiaalisissa tilanteissa. Tällainen itsekritiikki ei tule mieleeni kotioloissa, mutta matkallani odotin itseltäni enemmän ulospäinsuuntautunutta seurallisuutta ja avoimuutta, ja uusien ihmissuhteiden solmimista.

Huomasin retkellä juuri sen, mitä aiemmassa kirjoituksessani uumoilin todeksi. Kaikki me olimme yksin. Kaikki me pelkäsimme viettävämme joulun yksin. Kaikki me halusimme rakentaa joulutunnelmaa muodostamalla päiväksi suuren ja epäjohdonmukaisen perheen. Yksinäisten sielujen tullessa yhteen syntyikin ikimuistoinen joulu, mikä opetti minulle valtavasti, jopa hieman muutti suhtautumistani yksinmatkailuun. (*Nyt jäi Samu Sirkan joulutervehdys väliin, 25.12.2023*)

Saatuani itseni ylös sairastuvuudestani ja vietettyäni iloisen jouluaaton muiden yksinmatkailijoiden seurassa Cat Ba -saarella Vietnamissa, koin toisen merkittävän oivalluksen. Tajusin, että pohdintojeni ja kokemusteni kanssa en ollut yksin. Ensimmäistä kertaa huomasin samanhenkisyyteni muiden yksinmatkailijoiden kanssa, mikä helpotti oloani ja vahvisti omaa identiteettiäni yksinmatkailijana. Tämä oivallus toimi voimavarana koko matkani ajan, tuoden mukanaan tunnetta yhteenkuuluvuudesta ja ymmärrystä siitä, että samankaltaisia kokemuksia jakavat matkajat muodostavat tärkeän vertaisverkoston.

Matkani loppusuoralla huomasin vielä toistamiseen, kuinka tärkeää vertaistuki minulle oli, kun sain sitä digitaalisesta yksinmatkailevien naisten yhteisöstä. Olin siihen asti vältellyt vertaistuen aktiivista hakemista, sillä pelkäsin olevani yksin ajatusteni kanssa. Näin ei tietenkään ollut, vaan maailma oli pullollaan kokemukseni ja ajatukseni jakavia yksinmatkailevia naisia.

Tämä on pisin matka jolla olen koskaan ollut, ja huomaan kuinka syvälle matkaelämään olen uppoutunut. Matkaelämän tuntemuksia ja kokemuksia ei voi verrata kotielämään, eikä itsenäisyyden kaipuuni matkalla määritä minua ihmisenä, vaan matkailijana. - Täällä olen vain vierailija, matkailija, ohikulkija, samooja. Kannan mukani vain osia itsestäni, loput jätin hyvään talteen. Korvaan ne tilapäisesti matkailijapersoonallani. Sillä tyyppillä, joka ei välitä mitä muut ajattelevat, harjoittaa terveellistä varovaisuutta ja itsereflektiota joka askeleella, muistaa viiden eri valuutan muunnoskurssit ja kahdenkymmenen hostellin wi-fi -salasanat. Kun palaan kotiin, se tyyppi liukenee taas arjen virtaan. (*Säkkituolissa todellisuutta paossa*, 14.1.2024)

Kolmas merkittävä oivallus identiteettini kehittymisen matkalla oli ”kotiminän” ja ”matkailijaminän” erottaminen toisistaan. Totesin, että nämä kaksi elämäntilannetta edellyttävät usein erilaisia lähestymistapoja oman turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistamiseksi. Ne asiat, jotka kotiympäristössäni tuovat minulle iloa ja turvallisuudentunnetta, eivät välttämättä ole saatavilla toisella puolella maailmaa. Tämän ymmärtäminen vaati paljon hyväksymistä, sillä tunsin pettäneeni itseni käyttäytymällä matkalla eri tavoin kuin kotona. Huomasin olevani ärtyisämpi, epäkohteliaampi, pelokkaampi ja sulkeutuneempi – piirteitä, joita en haluaisi liittää itseeni arkielämässäni. Kuitenkin oli

välttämätöntä suojella omaa tilaani ja rauhaani aktiivisemmin, jotta matkustaminen ei olisi käynyt liian uuvuttavaksi tai vaaralliseksi.

Luulen, että kaikilla jotka tällaiselle matkalle vapaasta tahdostaan lähtevät, viiraa päässä enemmän tai vähemmän. Ei kukaan tervejärkinen tällaista tee. Eat Pray Love on yleinen vitsi Kaakkois-Aasian reppureissaajien kesken, sillä ironinen totuus on, että kaikki me etsimme jonkinlaista parannusta tai muutosta elämäämme. Haluamme palata matkoiltamme viisaampana, kauniimpana, terveempänä, rennompana, määrätietoisempänä. (Tyttö: hukassa, 19.1.2024)

Motivaationi yksinmatkailuun ja keinot yksinmatkailijaidentiteettini vahvistamiseen ovat keskeistä matkapäiväkirjan sisältöä. Pohdin päiväkirjassa oikeanlaista ja vääränlaista yksinmatkailijaa – vääränlainen yksinmatkailija on ironinen stereotypia Elizabeth Gilbertin (2006) *Omaa tietä etsimässä Italiassa, Intiassa ja Indonesiassa* -muistelmateoksesta (tunnetaan populaarikulttuurissa paremmin englanninkieliseltä nimeltään *Eat, Pray, Love: One Woman's Search for Everything Across Italy, India and Indonesia*), jossa keskiluokkainen valkoinen nainen lähtee arkielämän kriisien myötä Aasiaan etsimään itseään hengelliselle matkalle ja löytääkin rakkauden. Teoksen julkaisun myötävaikuttamaa Kaakkois-Aasian matkailun kasvua on usein syytetty orientalistiseksi eksotismiksi (ks. Putcha, 2020), minkä nykyisin on havaittu vaikuttavan negatiivisen reppureissukäsityksen muodostumiseen. Tällaiseen stereotypiseen reppureissaajan muottiin harva haluaa identifioitua. Reppureissaamisen yleistyttyä kaikenlaisten ihmisten keskuudessa tällainen matkailu voidaan nähdä teennäisenä ja elitistisenä, vaikka alun perin reppureissaaminen on ollut nimenomaan alemman keskiluokan mahdollisuus matkustamiseen pienillä taloudellisilla resursseilla.

Millainen yksinmatkailija minä siis halusin olla? En halunnut reppureissata halpojen päihteen ja huvittelun perässä, mutten halunnut olla tylsä. En halunnut toimia vastuuttomasti mutten halunnut olla ilonpilaaja. Minulla ei ollut voimavaroja osallistua jokaiseen hostellibaarin bingoiltaan, mutten halunnut olla erakko. Oma kultainen keskitieni löytyi varovaisen varpaillakävelyn seurauksena jostain hämärältä alueella, missä tunsin oloni usein hieman erilaiseksi muista. Ehkä oma väkeni oli vain hiljaisempaa sorttia.

Nämä pohdinnat yksinmatkailijaidentiteetistä toistuvat aineistossa erittäin moneen otteeseen, jokaisessa matkan vaiheessa. Pyrin vahvistamaan omaa ja toivomaani yksinmatkailijaidentiteettiä tekemällä valintoja sen mukaisesti. Valitsin maata pitkin matkustamisen suosimisen ja eläinmatkailun boikotoimisen, sekä yleisesti erilaisten matkailutoimintojen äänekkään kritisoimisen, sillä haluan identifioitua vastuulliseksi ja tiedostavaksi yksinmatkailijaksi. Tällainen käytös ja valinnat toistuivat myös matkapäiväkirja-aineistossa, missä nostin esiin vastuullisuussyistä tekemiäni valintoja. Toisaalta tämä julkinen itsekehu voidaan nähdä sädekehän kiillottamisena – toisaalta näin tärkeäksi levittää omalla puheellani tietoisuutta vastuullisesta matkailusta.

Lopulta oma yksinmatkailijaidentiteettini löysi oman latunsa, joskin vasta aivan matkani loppuvaiheella. Siihen asti itseni kanssa neuvottelemisen aiheutti paljon kipuilua ja päänsisäisiä konflikteja. Kuten Berger & Luckmann (1966) esittivät todellisuuden sosiaalisen rakentumisen teoriasta kirjoittaessaan, myös minun subjektiivinen identiteettini sekä purkautui että rakentui dialektisessa suhteessa ympäröivän maailman kanssa.

5. YKSINÄINEN VAI YKSINÄÄN – VUOROVAIKUTUS MATKAILIJAN YMPÄRISTÖN KANSSA

On kiistatonta, että yksinmatkailuilmiön ja yksinmatkailijoiden kokemusten tarkastelu edellyttää syvällistä perehtymistä yksinolon ja yksinäisyyden tuntemusten dynamiikkaan matkan aikana. Yksinolo toimii keskeisenä elementtinä, joka erottaa yksinmatkailun perinteisestä matkailusta ja siten muodostaa tämän varsin houkuttelevan tutkimuskohteen ihmismielen ymmärtämisen näkökulmasta. Yksinmatkailu ilmiötasolla tarjoaa rikkaan kontekstin ihmisen psyykkisen tilan ja käyttäytymisen tutkimukselle matkailuympäristössä.

Yksinolon syvällisen pohdinnan katsotaan olevan aineiston keskeinen sisältö, joka paljastaa yksinmatkailijan sisäiset prosessit, haasteet ja mahdollisuudet matkalla. Samalla aineistossa korostuu muiden matkailijoiden, paikallisten, ei-inhimillisten toimijoiden ja sosiaalisen vuorovaikutuksen rooli yksinmatkailijan kokemusmaailmassa.

Yksinmatkailija on ennen kaikkea yksin – se on ainakin vallitsevin käsitys yksinmatkailusta toimintana. Se sisältyy tässäkin tutkielmassani käyttämäni määritelmään yksinmatkailusta. Yksinmatkailun määrittely ei kuitenkaan ole yksiselitteistä. Jotkut matkustavat yksin tavatakseen ystävänsä, toiset matkustavat yksin, tapaavat uusia ihmisiä ja matkustavat heidän kanssaan yhdessä, jotkut matkustavat ystävän kanssa kohteeseen ja lähtevät eri teille – ja kaikkia voisi jossain määrin nimittää yksinmatkailijoiksi. Merkityksellisintä lienee kuitenkin se, miten yksinolon ja yksinäisyyden määrittelee, ja miten sen kokee osana matkaansa.

Julkaisussa ”*Yksinäinen vai yksinäinen?*” (10.11.2023) pohdin Koh Rongin saarella lämpimästä merivedestä ja viileistä hedelmädrinkeistä nautiskellessani yksinoloa ja yksinäisyyttä englannin kielen termien *solitude* ja *loneliness* kautta. Pyrin selittämään omaa käsitystäni yksinolosta ja yksinäisyydestä, ja täten purkamaan tekstin kautta käsittelykelpoisiksi atomeiksi omaa yksinmatkailijaidentiteettiäni.

Yksinolo on minulle vapautta. Yksin tunnen itseni. Yksin olen oman vahvuuteni määrittelemä. Yksin luotan itseeni ja yksin rakastan itseäni, koska vaihtoehtoja ei ole. Yksinolo matkalla vaatii tietynlaista joustavuutta ja sopeutuvuutta, yhtä lailla kuin seurassa matkailu vaatii kompromissintekoa. Yksin minun täytyy

tarkkailla ympäristöäni tavallista enemmän. Yksin minun täytyy pohtia turvallisuuttani ja varustautumistani. *Onhan nyt puhelin, lompakko, laturi, käsidesi, lääkkeet, aurinkorasva, silmälasit, aurinkolasit* - sama rumba joka kerta kun astun hostellihuoneen ovesta ulos. En voi tukeutua siihen, että jos itse unohdan jotain, joku muu kyllä muistaa puolestani. *Onkohan nyt järkevää mennä näihin bileisiin, juoda tätä drinkkiä, mennä uimaan pimeällä, lähteä kävelylle viidakkoon, jättää tavaroitani hostellin ravintolan pöydälle siksi aikaa kun käyn baaritiskillä.*

Tällä matkalla olen kohdannut myös ärsyttäviä käytännön ongelmia: en voi vuokrata kajakkia Koh Rongilla, koska kaikkialla on tarjolla vain kahden hengen kajakkeja, eikä niitä vuokrata yksinmelojalle (epäilevät minun melontakykyjäni! Pah! Näillä hauksilla meloisin Thaimaahan asti vaikka koko perheen megakajakilla). En ole onnistunut vielä varaamaan myöskään kauan odottamaani Ha Long Bayn risteilyä, koska risteilyaluksissa on vain kahden hengen hyttejä ja yksin matkustavat joutuvat maksamaan 160 euroa (!!!) ekstraa “hukkaan heitetystä petipaikasta”. (*Yksinäinen vai yksinäinen?*, 10.11.2023)

Yksinolon mukanaan tuomat haasteet ovat kiistattomia, eikä yksinmatkailu aina ole missään nimessä vaivattomin tapa matkailla. Taloudellista järkeä käyttämällä arkitajuisempikin voi huomata, että matkailuelinkeinon ei ole suoranaisesti kannattavaa kehittää raameja palvelemaan yksinmatkailijoita. Samalla budjetilla kun on viisaampaa ja hedelmällisempää houkutella kohteeseen pariskuntia, perheitä ja ryhmiä, joiden tuomat rahavirrat ovat vuolaammat. Toisaalta yksinmatkailijat matkustavat usein pitkiä aikoja kerrallaan ja useammin, sillä matkakumppanit eivät ole mukana rajoittamassa mielitekoja. Siitä huolimatta on selvää, että taloudellisesti hedelmällisintä on kohdistaa matkailumarkkinointi ja saavutettavuuden fasilitointi suuremmille matkailijasegmenteille.

Eräs keskeisimpiä syitäni yksinmatkailulle syntyy itsekkäistä tarkoituspelistä – en ole halukas tekemään kompromisseja sen suhteen, mihin haluan matkustaa, milloin, millaisella rahamäärällä ja mitä haluan kohteessa tehdä. Helpointa on matkustaa itseni kanssa ja tehdä päätökset itsenäni. Kuten aineistosta kuitenkin käy ilmi, näiden kompromissien välttäminen johtaa muiden kompromissien kohtaamiseen. Joudun joustamaan omassa toiminnassani myös

sen vuoksi, että olen yksin. Joudun laittamaan oman turvallisuuteni eri tavalla toimintani keskiöön kuin matkakumppanin kanssa matkaillessani.

Yksin saan kuitenkin tilaa haaveilla. Saan selailla somesta kaikista näteimpiä paikkoja, joissa on valkeimmat hiekkarannat ja parhaat mahdollisuudet nähdä hienoja rapuja, eikä minun tarvitse kysyä *keneltäkään* kiinnostaako heitäkin hienot meriniveljalkaiset. Saan itse tunnustella ja opetella, milloin tarvitsen tauon. Saan opetella tuntemattomille hymyilemistä, kehonkielen avoimuutta ja lähestyttävyyttä. Saan myös käpertyä omaan nurkkaani, nostaa muurit ympärilleni ja tuijottaa puhelimen näytöltä jotain typerää realitysarjaa, kun oloni ei ole sosiaalinen. (*Yksinäinen vai yksinäinen?*, 10.11.2023)

Yksinolon hienous on tietenkin vapaus ja joustavuus. Korostan tarvettani pitää taukoja ja levätä, sekä haastaa itseäni. Haluan julkaisuni perusteella nimenomaan harjoitella vuorovaikutustilanteita tuntemattomien kanssa, asettaa itseni oman mukavuusalueeni ulkopuolelle, ja palata sinne tarpeen tullessa. Tämä ehkä onkin yksinmatkailun hienous – mahdollisuus valita sosiaalisuuden ja itsenäisyyden välillä.

Neluhena ym. (2023) pyrkivät tutkimuksessaan selvittämään, millaisilla keinoilla naispuoliset yksinmatkailijat käsittelevät yksinäisyyden kokemuksia. Kävi kuitenkin ilmi, että hyvinkin usein haastatellut naiset näkivät yksinäisyyden positiivisena asiana, ja aikana, jonka he halusivat ainoastaan käyttää merkityksellisesti. Vaikka tämäkin tutkimus teki selvän eronteon englanninkielen käsitteiden *solitude* ja *loneliness* välillä, kävi ilmi, että myös yksinäisyydestä puhuttiin yksinmatkailijoiden kesken usein positiivisena kokemuksena. Itse pyrin selittämään itselleni näiden käsitteiden eroja omassa ymmärryksessäni seuraavasti:

Yksinäisyys sen sijaan on epätoivon sävyttämää alakuloa ja kaipausta. Kuinka kovasti toisinaan kaipaankaan ystäväni syliä, seikkailuistani höpöttelyä ja tarinointia, turvallista matkakumppania. Yritän soittaa ystäväilleni itku kurkussa, he eivät vastaa. Kello on kuusi aamulla Suomessa. He eivät ole aamuvirkkuja. Pelkään, että jatkuva viestittely typerään aikaan tuntuu ystäväistäni raskaalta. Joskus kohtaan matkoillani niin uskomatonta kauneutta, etten voi siinä hetkessäkään ajatella muuta, kuin olisipa paras ystäväni vierelläni näkemässä ja tuntemassa mitä minä näen ja tunnen. Vaikka ottaisin tuhat kuvaa ja kirjoittaisin

kymmensivuisen esseen, hän ei olisi *tässä*, hän vain saisi *käsityksen* siitä mitä minä olen *kokenut*. (*Yksinäinen vai yksinäinen?*, 10.11.2023)

Yksinäisyyden kokemukset matkallani liittyivät siis varsinaisen yksinolon sijaan usein kaipaukseen. Kaipasin ystäviäni. Monissa matkani hetkissä olisin antanut mitä vain, että olisin voinut lennättää ystäväni kokemaan kanssani kaikki hienot seikkailut – mutta se ei olisi ollut realistista, johtuen läheisten elämäntilanteista. Yksinolo sen sijaan ei automaattisesti tarkoittanut yksinäisyyttä, vaan kuten Neluhenan ym. (2023) haastattelemat naiset, käytin yksinolon ajan itselleni mieluisten aktiviteettien parissa. Luin kirjoja, meditoin, seikkailin.

Jokin tässä kontekstissa aiheutti sen, että yksinolo tuntui aivan ihanalta. Oma huone, oma tila, ilman painetta höpöttelystä huonekavereiden kanssa, oma kylppäri - jakamaton tila oli kaivattua. Illalla istuin yksin vierasmajan pienessä italialaistyyllisessä raflassa, tilasin neljän juuston pastaa ja paljon valkoviiniä. Nautin joka hetkestä suunnattomasti. Yksinolo tuntui yksityiseltä. (*Delfinitytön päiväkirja*, 29.11.2023)

Yksinmatkailuun liittyvä paradoksi, joka koskee yksinolon ja yksinäisyyden sekä sosiaalisuuden ja vetäytymisen välistä suhdetta, tarjoaa mielenkiintoisen näkökulman tutkia matkailun monimuotoisuutta ja sen vaikutuksia ihmisen psykososiaaliseen hyvinvointiin. Yksinmatkailu aloitetaan tietoisesti yksin, mutta harvoin sen tarkoituksena on olla täysin eristyksissä sosiaalisesta ympäristöstä. Sen sijaan yksinmatkailua usein nähdään tilaisuutena avata uusia sosiaalisia ulottuvuuksia ja haasteita, sekä lisätä rohkeutta ja itseluottamusta kohtaamalla uusia ihmisiä ja kulttuureja matkan varrella.

Tämä paradoksi heijastelee yksinmatkailun moniulotteista luonnetta, jossa yksilölliset tarpeet ja odotukset kohtaavat matkakohteen sosiaalisen todellisuuden. Vaikka yksinmatkailijalla on mahdollisuus nauttia omasta tilastaan ja ajastaan, hänellä on myös halu ja tarve sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja yhteydenpitoon muiden ihmisten kanssa. Näin ollen yksinmatkailu voi toimia alustana uusien sosiaalisten suhteiden luomiselle ja olemassa olevien vahvistamiselle, samalla kun se tarjoaa tilaisuuden itsetutkiskeluun ja henkilökohtaiseen kasvuun matkan aikana.

Yksinolo alkaa tässä vaiheessa matkaa tuntua aiempaa luonnollisemmalta. Olen niin tottunut syömään yksin ja kulkemaan yksin, että toisen ihmisen kanssa polkuni jakaminen tuntuu kiusalliselta ajatukselta. Toisaalta myös sosiaalinen avoimuuteni ja rohkeuteni on lisääntynyt. Uskallan taas itsevarmasti lähestyä mukavan oloisia ihmisiä, vaihtaa muutamia sanoja ja kysellä matkakokemuksia tuntemattomilta. Sen oppiminen on helpottanut oloani ja koti-ikäväni.

(Ampumaradan lahjapuoti, 6.12.2023)

Aniharvoin yksinmatkailu on todellista yksinoloa, ainakin kun yksinmatkaillaan tiukalla budjetilla pitkiä aikoja. Jaetut hostellihuoneet, ryhmäretket ja Hostelworld-sovelluksen ryhmächatit varmistavat, että aikaa omalle itselle jää loppupeleissä hyvin vähän. Siksi on huvittavaa, kuinka matkapäiväkirjassa kerron yksinolon olevan minulle jo luontainen olotila – enhän ollut yksin lainkaan. Minun yksinolonni tarkoitti enemmän etäisyyttä kotiini ja arkielämäni läheisiin.

Naisten yksinmatkailun keskeisiksi motivaatiotekijöiksi on ehdotettu aiemmin listattujen motiivien lisäksi myös identiteetin kehitys, haasteiden kaipuu, yhteys muihin, uuden oppiminen, seikkailunhalu, uudet näkökulmat ja autonomia (Pereira & Silva, 2018). Näistä etenkin yhteys muihin rikkoo yleismaailmallisesti vallitsevaa käsitystä siitä, että yksinmatkailu olisi pääosin yksinäistä ja erakkomaista toimintaa. Yksinmatkailu sen sijaan pakottaa matkailijan olemaan entistä enemmän kanssakäymisessä muiden, tuntemattomien ihmisten kanssa, ja aineistosta on havaittavissa kuinka suuri merkitys tällä kanssakäymisellä todellisuudessa on. Merkityksellistä on sekä vuorovaikutus että vuorovaikutuksen puute.

Huomaan rentoutuneeni sosiaalisesti, ollessani nyt matkalla jo kaksi kuukautta (!). Olen huomannut ja oppinut ymmärtämään, että valtaosa meistä täällä ajattelee täysin samoja juttuja - yksinäisyyttä, ujoutta, uskallusta, ystävyyttä. Valtaosa meistä on yksin. Valtaosa meistä toivoo hiljaa, että viereisen punkan kaveri hostellihuoneessa aloittaisi keskustelun. *(Whamageddon, 23.12.2023)*

Negatiivisella yksinäisyydellä ilmenee matkapäiväkirja-aineistossa kuitenkin moniulotteinen rooli, jota on tarpeellista tarkastella syvällisemmin. Yksinäisyyden tunteita ilmenee erityisen voimakkaasti tilanteissa, joissa päivä on ollut erityisen raskas tai vaikea, ja joka on ollut täynnä vastoinkäymisiä. Näissä hetkissä yksinäisyyden tunne voi korostua ja vahvistua, kun

yksinmatkailija kohtaa haasteita ilman välitöntä vertaistukea tai mahdollisuutta vaikeiden tunteiden jakamiselle. Lisäksi olen kuvaillut yksinäisyyden kokemuksia tilanteissa, joissa minulla ei esimerkiksi hostelliympäristössä ole yhteistä kieltä muiden yksinmatkailijoiden kanssa tai muista syistä, jotka ovat saaneet minut tuntemaan oloni ulkopuoliseksi yhteisöstä.

Eräs tällainen ulkopuolisuuden kokemus syntyi Vietnamin pohjoisosassa joulukuussa 2023, missä käytännössä kaikki reppureissaajat käyvät suorittamassa Hà Giang Loop -nimisen usean päivän moottoripyöräretken. Muut alueen nähtävyydet ja kaupungit ovat monille vain ohikulkukohteita, kun keskeisin kohde on ikoninen Hà Giang. Retket ovat massiivisia ryhmäretkiä, joissa keskiössä on reppureissaajien ryhmähengen ylläpitäminen ja tunnelman nostattaminen uskomattomissa maisemissa. Retki on useille Kaakkois-Aasian reppureissaajille matkan kohokohta. Minä en terveydellisistä ja taloudellisista syistä voinut osallistua retkelle, vaikka kotoa matkalle lähtiessäni siitä haaveilinkin. En osannut arvata, että Vietnamin pääkaupungin Hanoiin hostellit olisivat täynnä vain retkeltä palaavia ryhmiä tai retkelle valmistautuvia ryhmiä – käytännössä kaikki olivat osa omaa yhteisöään, jota yhdisti merkittävä ja jännittävä matkakokemus. Olisin voinut liittyä mihin tahansa seurueeseen, mutta minulla ei ollut mitään yhtymäkohtaa heitä kiinnostavimpaan keskustelunaiheeseen eli Hà Giang Loopiin. Näin ollen jäin yksin hostellipunkkaani makaamaan ja kynnyksellä lähestyä muita matkailijoita hostellissa nousi erittäin korkeaksi.

Huomionarvoista on myös se, kuinka vuorovaikutus voi itsessään johtaa yksinäisyyden tunteisiin. Esimerkiksi häirintätilanteet tai muut negatiiviseksi koetut vuorovaikutustilanteet saivat minut haparoiden hapuilemaan ympäriltäni henkistä kättä, johon tarttua. Toisaalta koin valtavaa eristäytymisen tarvetta, joka johtui halusta välttää vastaavia tilanteita tulevaisuudessa tai tarpeesta suojella omaa henkistä ja fyysistä hyvinvointiani. Yksinäisyyden rooli yksinmatkailijan taipaleella on siis monitahoinen, ja ilmentää sekä yksilön sisäisiä tunnetiloja että ulkoisia vuorovaikutustilanteita.

Usein tuntuu kuin olisin jumissa rantavedessä vuoroveden aikaan. Joka toinen aalto heittää minut polvilleni kohti rantaviivaa, kun seuraava jo kiskaisee minut takamukselleni ulapalle. Aina kun luulen päässeeni jaloilleni, joku pukkaa minut taas kumoon, käteni uppoavat ranteita myöten pehmeään hiekkaan ja suussa on taas suolavettä. *(Ojasta allikkoon ja ympäri taas, 5.1.2024)*

Puhun matkapäiväkirjassa paljon syistäni valita yksinmatkailu muiden matkailun muotojen sijaan. Keskeisimpänä syynä aineistossa on havaittavissa vapauden ja joustavuuden tarve, mitkä myös Seow & Brown (2018, s. 1187) mainitsevat tutkimuksessaan keskeisimmiksi konkreettisiksi juurisyyiksi naisten valitessa matkailla ilman matkakumppania. Vapaus kulkea omillani ja oman pääni mukaan, ja pitää taukoja tarvittaessa, ovat minulle erittäin merkityksellisiä asioita. Vapaudella on kuitenkin hintansa, ja minun tapauksessani se hinta oli ajoittainen yksinäisyys, turvattomuus ja kuulumattomuuden tunne. Toisinaan se hinta tuntui liian tyyriiltä – kohtasin vaaratilanteita, jotka herättivät pohtimaan, olenko vaihtamassa oman henkeni ja turvallisuuteni vapauden kokemukseen. Loppujen lopuksi kokemukseni matkailusta matkakumppanien kanssa on vähäisempi kuin kokemukseni yksinmatkailusta. En uskalla sanoa varmaksi, että valitsisin yksinmatkailun aina, mikäli vaihtoehtoja olisi. Usein on vain helpompaa päättää matkustaa yksin, kuin pyrkiä selvittämään ystäväni työ- ja opiskeluaikatauluja, taloudellista tilannetta tai täydellistä matkakohdetta. Yksin olen vapaa haahuilemaan ja tekemään virheitä, valitsemaan väärin ja kärsimään sen seuraukset itsekseni.

Muiden matkailijoiden lisäksi todellisuuttani rakensivat kaikki kohtaamani matkakohteiden paikallisasukkaat. Kohtaamisten luonne paikallisväestön kanssa vaihteli huomattavasti suurella skaalalla, joka venyi pelottavista uhkatilanteista lämpöisiin perhemäisiin hetkiin. Toisinaan tunsin olevani paheksunnan kohteena – äärimmäisimmässä tilanteessa paikallinen rouva mätkäisi minua sateenvarjolla värjötellessäni liiketilan katteen alla sadetta suojassa. Ennen matkaani olin kuullut yksinomaan positiivisia kokemuksia Kaakkois-Aasialaisista kulttuureista ja paikallisten tavasta toivottaa matkailijat tervetulleeksi maahansa. Matkani edetessä aloin kuitenkin kohdata tästä odotuksesta poikkeavaa todellisuutta, jota vahvistivat useilta muilta matkailijoilta kuulemani kertomukset vaikeista tilanteista paikallisten kanssa. Paikallisväestön suhtautuminen matkailijoihin oli yleisesti ottaen huomattavasti negatiivisempaa kuin ruusuisista blogikirjoituksista olin ymmärtänyt.

On tietysti merkittävää, että matkani oli pullollaan myös positiivista kanssakäymistä paikallisten kanssa. Kohtasin valtavan lämpimiä ja iloisia ihmisiä, jotka ottivat minut lämmöllä vastaan. Erityisesti Kambodzassa matkailuinfrastruktuurin ollessa kehittymättömämpää kuin muissa vierailemissani maissa huomasin olevani vuorovaikutuksessa paikallisen kulttuurin kanssa paljon muita kohteita enemmän. Tämä autenttisen kulttuurin kohtaaminen tarkoitti vähemmän aggressiivisiä kaupustelijoita, vähemmän matkailijoiden hyväksikäytöllä rahastavia ulkomaalaisia ja vähemmän muita

matkailijoita. Tämä autenttinen ja rehellinen lempeys sai minut rakastumaan kambodzaan matkakohteena ja maana, ja khmer-väestöön kansana. Tällaiset vuorovaikutustilanteet olivat matkani positiivisimpia vaikuttimia.

Rakennamme Bergerin & Luckmannin (1966) mukaan todellisuutta kielellä, suurimmalla ja merkityksellisimmällä merkkijärjestelmällämme – mutta kieli ei aina ole matkaillessa yhteinen. Useissa vierailmissani kohteissa eivät paikalliset puhuneet juuri lausettakaan englanniksi, enkä minä heidän kieltään. Erinäiset digitaaliset kääntäjäohjelmat auttoivat tiettyyn pisteeseen asti, mutta internetyhteyksien tavoittamattomissa olimme omillamme.

Eräs unohtumaton kohtaaminen paikallisten kanssa ilman yhteistä kieltä tapahtui yöbussissa matkalla Vietnamin Huesta pohjoiseen kohti Ninh Binhä. Olin ainoa englantia puhuva ihminen koko ajoneuvossa. Bussi pysähteli matkan varrella pitkin yötä erinäisille huoltoasemille ja levähdyspaikoille, joissa matkustajat saivat käydä vessassa tai ostamassa eväitä. Olin useita samankaltaisia matkoja kulkeneena jo tottunut siihen, ettei englanniksi ollut odotettavissa minkäänlaista tiedotetta siitä, missä ollaan, kauanko pysähdytään ja milloin jatketaan matkaa. Yö oli pilkkopimeä ja bussissa oli hiljaista, makoilin oman punkkani verhon takana kun bussi jälleen pysähtyi. Kuulin muiden matkustajien tuhisevan, kääntyilevän ja nousevan kyydistä, oletin kyseessä olevan taas vessatauko. Minulla oli huutava nälkä, mutta en kehdannut nousta, sillä pelkäsin tekeväni jotain sosiaalisesta koodistosta poikkeavaa tietämättäni. Äkkiä punkkani verhon välistä joku ujutti puhelimensa, jonka näytöllä oli auki Google Translate -sovellus. Sovellusta oli käytetty kääntämään vietnaminkielestä englanniksi lause *”Hello friend, let’s go eat”*. Paikallinen poika oli huomannut, etten ymmärtänyt ympärilläni puhuttua kieltä. Hänkään ei ymmärtänyt minun kieltäni, mutta vilpittömästi tahtoi että myös minä saan syödäkseni matkalla.

Kun kaikki ihmiskohtaamiseni eivät ole olleet yksipuolista tuktukin tyrkyttämistä, olen päätä pahkaa rakastunut khmereihin. Näin ystävällisiä, lempeitä ja hymyileväisiä ihmisiä saa hakea. Kaikki ovat kohteliaita ja rentoja, ja haluavat että minäkin olen kuin kotonani. Täällä, turismihubin ulkopuolella, matkailija todella otetaan avosylin vastaan. Ostin desinfiointiainetta ja juttelin apteekkarin kanssa kissoista. Täällä on ihanaa olla. (*Onko rukousmaton päältä ok kävellä?* 5.11.2023)

Matkapäiväkirjassa kerron useaan otteeseen keskeisestä tavastani torjua yksinäisyyttä postumaanin seuranpidon keinoin, ja seuran löytämiseen muualta kuin ihmisten parista. Huomasin keskustelevani usein itselleni ja omalle keholleni, eritoten sairastaessani matkalla ja kohdatessani fyysisesti raskaita koettelemuksia. Lisäksi löysin valtavasti lohtua eläimistä. Kaikissa vierailemissani matkakohteissa oli varsin tyypillistä, että kulkukoirat ja -kissat vaelsivat kaduilla ja ravintoloissa vapaina. Monissa kulttuureissa eläimet nähtiin pyhänä, eikä likaisina, kuten länsimaissa on totuttu ajattelemaan. Eläimiä ei siis hätistelty liiketiloista tai kotipihoilta. ”*Olen eläinten ystävä, ja ne tietävät sen*”, totesin moneen otteeseen. Eläinrakkaana ihmisenä eläinten läsnäolo, niiden rapsuttelu ja seuranpito auttoivat käsittelemään yksinäisyyden tunteita. Ollessani liian arka tai uuvuksissa tavanomaiseen vuorovaikutukseen ihmisten kanssa, eläimet toimivat turvanani. En tuntenut olevani samalla tavoin yksin, kun sylissäni oli kissanpentu tai leikin rannalla kulkukoirien kanssa.

Hostellissani ei ole seiniä, vain pari verhoa ja katto. Ilma on aivan ihana, ja uni tuli helposti. Tässäkin hostellissa on kissoja. Heräsin yöllä hirveään kolinaan vuoteeni ympärillä, kun oranssit kissaveljekset temmelsivät yövilleissään hytysverkossani. Tunsin oloni kotoisammaksi kuin koskaan aiemmin tällä matkalla. (*Google-arvio: yksi tähti. 14.11.2023*)

Oma kehoni ja mieleni toimi toisinaan myös hyvänä seurana – mikä on hyvin erikoinen ja paradoksaalinen ajatus. Julkaisussa ”*Google-arvio: yksi tähti.*” kerron, kuinka kävin patikoimassa viidakon halki löytääkseni huonokuntoisen uimarannan, ja kuinka yksinäinen kolmen tunnin vaellus ilman karttaa tai viidakkopatikoitinkokemusta tuntui kammottavalta. Selvittyäni kokemuksesta takaisin majoituspaikkaani kirjoitin kiitoskirjeen jaloilleni:

Loppuun kiitoskirje minun jaloilleni. Pelkäsin pitkää vaellusta paahtavassa kuumuudessa ja tuntemattomassa ympäristössä, kunnes muistin, mikä minua kannattelee. Minun uskomattoman vahvat jalkani ovat kantaneet minut pois pinteestä kuin pinteestä, aina jaksaen ottaa vielä yhden askeleen, ja aina tuoden minut takaisin kotiin. En pelännyt enää yhtään. Niin kauan kun minulla on jalat allani, olen vapaa. *Kiitos, jalat.* (*Google-arvio: yksi tähti., 14.11.2023*)

Puhuminen omalle keholleni auttoi minua maadoittumaan ja havainnoimaan omia tuntemuksiani. Onnistuin tällaisen sisäisen monologin avulla havaitsemaan, milloin tarvitsin

lepoa, milloin omaa tilaa, milloin minun tuli pitää itsestäni ensisijaisesti huolta. Tunnistin oman kehoni ja fysiikkani rajallisuuden, ja yritin muistaa kiittää kehoani aina, kun se oli suoriutunut erityisen hyvin. Ehkä toivoin, ettei se silloin pettäisi minua seuraavallakaan kerralla.

Oman kehoni ja eläinystävien lisäksi seuraa löytyi täysin elottomista asioista, kuten rinkastani. Kirjoitin aiheesta kokonaisen julkaisun. Yksinmatkailijan suhde omaan rinkaankin on ehdottomasti aihe, joka kaippaa nykyistä enemmän tutkimusta. Rinkka toimi minulle korvaamattoman tärkeänä matkaseuralaisena, jota ilman en olisi ollut oma itseni. Aineistossa puhun rinkasta jatkuvasti kuin se olisi elävä olento, joku, minkä kanssa viettää aikaa. Ihan kuin rinkalla olisi oma persoona ja autonomia, ja se valitsisi viettää aikaa vastavuoroisesti minun kanssani.

Suhde omaan reppuun muuttuu matkatessa omituiseksi. Reppu on niin paljon enemmän, kuin reppu - se on tässä hetkessä koko elämä. Kaikki omaisuuteni, millä on mitään merkitystä. Kun tiedän missä reppuni on, tiedän missä olen itse ja että olen turvassa. Jos joku uhkaisi viedä reppuni ottaisin vaikka luodin sen puolesta (äiti, en oikeasti). Puhun repulleni lähes päivittäin. En sellaisella oudolla mökkihöperöllä tavalla, vaan sillä normaalilla tavalla, miten yksinmatkaileva nyt elottomille tavaroilleen höpöttelee. Puhun sille lempeästi. Toivon, että sillä tavoin se jatkaa palvelemistani ja yhteiselomme on molemmin puolin antoisaa. Kiitän sitä ja teen pienen voitontanssin joka kerta, kun hostellista ulos kirjautuessani saan rikkani pakattua siistiksi ja mukavaksi paketiksi, joka selässä on ilo lähteä kohti seuraavaa seikkailua. (*Asiaa repusta*, 16.11.2023)

Vuorovaikutus elottoman esineen kanssa ei tietenkään korvaa keskusteluja muiden ihmisten, eritoten muiden matkailijoiden, kanssa. Rinkan merkitys korostuu yksinmatkailussa, sillä se on kaikki mihin hädän tullen voi tukeutua. Sen sijaan, että taakan voisi kantaa matkaseuralaisen kanssa, olet yksin vastuussa omasta omaisuudestasi ja pakkaamisesta.

Emotionaalinen kiintymys elottomaan rinkaankin liittyi usein myös kodittomuuden tunteeseen. Kerron matkapäiväkirjassa, kuinka tärkeä koti on minulle, paikkana ja asiana. Matkalla ollessani ja paikasta toiseen loikkiessani minulla ei ollut kotia mihin palata iltaisin ja mitä

pitää omanani. Kodin jättämän aukon päivittäisessä elämässäni korvasi siis rinkka, joka kodin tavoin sisälsi kaikki rakkaat esineeni ja muistoni, ja mikä oli täysin omani.

Muiden matkailijoiden, paikallisväestön, eläinystävien, omien ruumiinosien ja elottomien esineiden keskellä ehti harvoin siis tuntea yksinäisyyttä. Juttuseuraa kyllä riitti, kun sitä osasi etsiä. Kaikki vuorovaikutustilanteet eivät olleet kuitenkaan positiivisia, ja negatiivisia kokemuksia muistelllessani en muista ainuttakaan vaikeaa kohtaamista, jossa ei jossain tavalla olisi tullut ilmi, että olen yksinmatkustava *nainen*.

6. SUKUPUOLEN LÄPILEIKKAAVA ROOLI YKSINMATKAILIJAN IDENTITEETISSÄ

Identiteettini naisena on olennainen osa minua sekä kotielämässäni että matkustaessani. Naiseus ja feminismi eivät ole vain ulkoisia ja pinnallisia ominaisuuksia tai sivuosia elämässäni, vaan ne muokkaavat syvällisesti kokemuksiani ja toimintaani erilaisissa tilanteissa. Nämä feministiset identiteettiaspektit eivät ole irrallaan tutkimuskontekstista, vaan ne ovat keskeinen osa sitä, miten ymmärrän maailmaa ja miten kohtaan erilaisia tilanteita matkustaessani ja vuorovaikuttaessani sosiaalisen ympäristöni kanssa.

Naiseus ei ole pelkästään biologinen tai fyysinen tila, vaan se on moniulotteinen kokemus, joka vaikuttaa tapaan nähdä itseni suhteessa ympäröivään maailmaan. Se heijastuu päätöksissäni, arvoissani ja siinä, miten ilmaisen itseäni vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Feministisen näkökulman valossa käsittelen kriittisesti valtarakenteita, sukupuolirooleja ja tasa-arvon kysymyksiä, jotka ilmenevät matkustaessani ja joita kirjaan havaintoina matkapäiväkirjaani.

Kliseisesti ilmaistuna matkailu avartaa, ja altistaa erilaisille kulttuureille sekä ajattelutavoille. Naiseuteni ja feminismi seuraavat minua matkoilla ja ovat keskeisessä roolissa siinä, miten kohtaan uusia ympäristöjä ja ihmisiä, ja miten asenoidun suhteessa niihin. Matkallani jouduin sopeutumaan minulle tyystin tuntemattomiin kulttuurisiin odotuksiin ja sukupuolirooleihin, jotka poikkesivat tottumistani käsityksistä, arvoista ja näkemyksistä.

Myös vuorovaikutus sosiaalisen ympäristöni kanssa on väistämättä sidoksissa naiseuteeni ja feministisiin arvoihini. Pyrin olemaan tietoinen omasta asemastani naisena erilaisissa kulttuureissa ja tilanteissa, mikä puolestaan vaikuttaa tapaan kommunikoida ja rakentaa suhteita uusiin ihmisiin – olivat he sitten muita matkailijoita, asiakaspalvelijoita tai muuta paikallisväestöä.

Tutkimukset yksinmatkustavista naisista osoittavat, että naiset, jotka matkustavat yksin ulkomaille, joutuvat kohtaamaan erilaisia sosiaalis-kulttuurisia sukupuolinormeihin liittyviä rajoitteita. Yksinmatkustavat naiset saattavat kokea enemmän pelkoa ja rajoituksia sekä ajallisesti että tilallisesti, ja sukupuolittuneen väkivallan ja häirinnän uhka vaikuttaa

merkittävästi naisten kokemaan turvallisuuden tunteeseen. (Su & Wu, 2020). Kuten aiemmassa luvussa mainitsin, huomasin negatiivisten vuorovaikutustilanteiden ja kohtaamisten liittyvän lähes poikkeuksetta sukupuoleeni tavalla tai toisella. Pelkoni tuntemattomia kohtaan kohdistui aina tuntemattomiin miehiin, ja päätökseni välttää tietynlaisia tilanteita (kuten hostellibileitä, baarikierroksia tai yötakseja) johtui siitä, että en yksin olevana naisena tuntenut oloani turvalliseksi. Näin ollen sukupuolittuneen väkivallan uhka rajoitti minunkin matkaani useassa vaiheessa.

Tutkimusaineistosta sukupuoleen liittyvien havaintojen esiinnostaminen on samanaikaisesti hankalaa ja helppoa – vaikka naiseus ja sukupuoli mainitaan aineistossa harvakseltaan, se on kaiken toimintani ja ajatusteni taustakangas. Toisaalta voisin nostaa koko aineiston esiin havaintona sukupuoleen liittyen, mutta pyrin löytämään myös konkreettisia mainintoja naiseudesta.

Yksinmatkailevalle naiselle ei ole suomenkielessä yksinkertaista termiä, englanninkielisten matkailuharrastajien keskuudessa SFT eli *solo female traveller* on vakiintunut. Minäkään en identifioitu yksinmatkailijaksi, vaan nimenomaan yksinmatkailevaksi naiseksi, eli *solo female travelleriksi*. Naiseus on siis keskeinen osa identiteettiäni yksinmatkailijana myös käsitetasolla, ja tämä on havaittavissa myös matkapäiväkirja-aineistossa. Itsestä puhuessani viittaan itseeni aineistossa useimmiten yksinmatkailijan sijaan yksinmatkailevana naisena. Tämä käsitteellinen vivahde kertoo paljon omasta yksinmatkailijaidentiteetistäni, eikä täten jätä tilaa sukupuolen merkityksen sivuuttamiselle yksinmatkailijaidentiteettiäni tutkiessani.

Jälkeenpäin matkani esivalmisteluja muistelllessani voin todeta, että sukupuolittuneen väkivallan ja vaaran uhka oli merkittävä taustavaikutin matkakohteen valintaprosessissa. Maailma on täynnä upeita paikkoja, mutta suuren seikkailuni maantieteelliseksi päämääräksi valikoitui juuri Kaakkois-Aasia – enkä osannut tuolloin antaa sille edes varsinaista selitystä. Muistan, kuinka minulta udeltiin, miksi juuri Kaakkois-Aasia. Vastasin vältellen ja yksinkertaisesti ”*koska en ole koskaan käynyt siellä*” – en ole koskaan käynyt myöskään Afrikassa tai Etelä-Amerikassa, mutta ne eivät olleet korkealla matkakohdevaihtoehtojen listalla. Valintakriteereiksi listasin mielessäni hintatason, ilmaston ja informaation saatavuuden. Tosiasiassa yksinmatkailevan naisen turvallisuus oli kriteereistä keskeisin, enkä ollut valmis tinkimään siitä. Muistin lukeneeni kerta toisensa jälkeen blogeista ja nettikeskusteluista Kaakkois-Aasian kulttuurista ja turvallisuudesta. Olin siinä käsityksessä,

että vahvan uskonnollisperustaisen kulttuurin myötä Kaakkois-Aasialainen kulttuuri (*huomio: naiiviudessaani lokeroin kaikki Kaakkois-Aasian moninaiset kulttuurit ja valtavan diversiteetin yhteen lokeroon ennen matkaani. Matkani jälkeen voin vakaasti sanoa ymmärtäväni maanosan moninaisia kulttuureja ja uskontoja huomattavasti paremmin.*) on naisia kunnioittava ja turvallinen. Sitä en kiistä vieläkään, mutta totutusta suomalaisesta jurouden kulttuurista se poikkesi valtavasti. Olin jatkuvasti huutelun, luvattoman koskettelun ja supattelun kohteena.

Aamu alkoi kiukkupuuskalla, sillä saapuessani linja-autoasemalle se oli tupaten täynnä munkkeja - mikä on toki ihan kiva, minulla ei ole mitään buddhalaisuutta vastaan - mutta naisena en saa istua munkin viereen. Jouduin siis pyllähtämään katukiveykselle tunniksi odottamaan linja-autoa. Onneksi munkit olivat menossa eri suuntaan, muutoin olisin varmaan joutunut matkustamaan ajoneuvon katosta roikkuen. (*Fiaskoja, festivaaleja, faux pas ja muita f-sanoja, 25.11.2023*)

Sukupuoleni ja ulkonäköni matkallani toivat mukanaan haasteita, jotka kohtasin jatkuvasti rasitteena. Koin valtavasti vähättelyä, oudoksuntaa ja häirintää, mikä laittoi minut usein kohtaamaan oman sukupuoli-identiteettini negatiivisissa vuorovaikutustilanteissa. Huutelusta ja tuijottelusta tuli osa arkipäivääni, mikä oli kotona täysin vierasta. Kuten Su & Wu (2020) ovat havainneet tutkimuksessaan, yksinmatkailijanaiset, jotka kohtaavat häirintää, usein reagoivat joko sivuuttamalla, sietämällä tai syyttämällä itseään tilanteesta, eivätkä aktiivisesti puolustaudu häiritsijöitä vastaan. Tämä sama kaava toistuu myös omassa aineistossani. Käsitellessäni häirintää ja epäasiallista kohtelua saatoin hiljentyä tai poistua tilanteesta huomiota herättämättä, mutta en aktiivisesti ryhtynyt taisteluun, ainakaan näkyvällä tavalla. Sen sijaan mielessäni ja kirjoituksissani uhosin voimakkaasti omaa feminististä vastarintaani, paheksuin asiattomia miehiä ja vannoin läimäyttäväni huutelijoita ensi kerralla päin näköä. Mieleni teki sähistä miehille kissan lailla, mutta pelkäsin vain nolaavani itseni. Valitsin ylpeyteni ja välinpitämättömyyteni sen sijaan että olisin aktiivisesti taistellut häirintää vastaan.

Heräsin uhkaavaan ärähdykseen, kun joku hostellihuonekavereistani ei voinut nukkua toisen hiljaa pakatessa reppuaan pienessä huoneessa. Minä sen sijaan olin nukkunut onnellisesti pakkailusta huolimatta, eikä huoneessa ollut meidän kolmen lisäksi ketään. Tiesiköhän tämä herra varanneensa punkan

halpishostellista eikä huonetta hiltonista. Olisin lainannut hänelle korvatulpat, mutta totta puhuen pelkäsin henkeni edestä päästää pihaustakaan. (*Kalja on halvempaa kuin vesi*, 2.11.2023)

Matkapäiväkirjassa käyttämäni sävy ja aihevalinnat osoittavat, kuinka itse navigoin sukupuoliroolien viidakossa erilaisia välttelymenetelmiä käyttäen. Heti matkani alussa jouduin tilanteeseen, jossa kaksi mieshenkilöä ”kolistelivat sarviaan” jaetussa hostellihuoneessa toisen mieshenkilön metelöinnin vuoksi. Entä jos tilanteessa olisikin ollut naisten kesken jaettu makuusali, ja kolistelijat olivat kumpikin naisia? Silloin olisin varmasti nähnyt tärkeäksi osallistua keskusteluun ja lainata rähisijälle korvatulppia. Tätä en uskaltanut tehdä ärisijöiden ollessa miehiä, sillä mielessäni havaitsin väkivallan uhan. Koin miesten välisen kahakoinnin tilanteena, johon ei kannattanut mennä väliin, vaan paras vaihtoehto oli piiloutua punkkani yksityisyysverhon taakse ja olla päästämättä pihaustakaan.

Aion jatkaa yksinmatkailun puolesta puhumista, vaikka tämä reissu on ollut muita reissujani kurjempi erityisesti yksinolon näkökulmasta. Olen kohdannut enemmän häirintää, ahdistelua ja petkutuksia kuin koskaan aiemmin. En halua koskaan mainostaa sitä, kuinka naisten tulisi pukeutua peittävämmiin ja kulkevan varovaisemmin välttääkseen häirintää. Aion yhä kannustaa naisia matkailemaan yksin, olemaan juuri niin upeita ja itsevarmoja kuin haluavat, ja antamaan häiriköiden kuulla kunniansa. En enää pelkää haistattaa pitkiä tuntemattomille miehille, jotka huutelevat perääni asiattomuuksia. Voittaisin ne tappelussa koska vain. (*Tyttö: hukassa*, 19.1.2024)

Matkani aikana huomasin, että mahdollisuuteni vaikuttaa muihin naisiin ympärilläni muodostui merkittäväksi osaksi identiteettiäni, ja tämä teema korostui toistuvasti matkapäiväkirjassani. Koetin vahvasti kohdata palavan tarpeeni puhua naisten yksinmatkailun puolesta, rohkaista ja kannustaa muita naisia matkailemaan yksin sekä haastamaan yhteiskunnallisia normeja. Omilla teoillani pyrin ruokkimaan feminististä vastarintaa ja kapinaa olemassaolevia rakenteita vastaan, jotka rajoittavat naisten tasa-arvoisia mahdollisuuksia elämässä.

Matkani loppupuolella turhautumiseni misogynismiin ja patriarkaattiin saavutti huippunsa, ja vuodatin pahan oloni naismatkailijoiden muodostamaan Facebook-ryhmään. Julkaistessani

tekstiä tietokoneeseeni ilmestyi häiriö, jonka myötä tekstiä ei aluksi sen kirjoitettuani julkaistu.

Tekstiä ei julkaistu, ja otin sen kosmisena vinkkinä, että ehkä on syytä pitää tämä vuodatus itselläni. Enhän kuitenkaan halunnut aiheuttaa muissa naisissa huolta tai epäröintiä yksinmatkailuun liittyen. Unohdin asian yli viikoksi, jonka aikana työstin omaa suhtautumistani yksinmatkailuun ja omaan itsevarmuuteeni, hyväksyin kohtaloni selviytyä tästäkin haasteesta yksin. Minusta oli mukavaa, että kirjoittamani vuodatus säilyi puhelimeni muistiinpanoissa. Se oli tärkeä muisto siitä, kuinka syvä aallonpohja voi yksinmatkailijalla olla. (*Naiset, jotka tukevat naisia*, 24.1.2024)

Facebook-julkaisun epäonnistuminen herätti myös helpotuksen tunteen – olin purkanut oloani tekstiksi, selviteltyt ajatuksiani, ja mahdollisesti välttänyt julkisen nöyryytyksen internetissä. Matkapäiväkirjaan myös kirjoitin olevani tyytyväinen siitä, että kokemuksillani ei nyt ole mahdollisuutta saada muita naisia epäröimään yksin matkalle lähtöä. Tämä aktiivinen pyrkimys kannustaa muita naisia yksinmatkailuun on keskeinen osa identiteettiäni sekä naisena että yksinmatkailijana, ja ennen kaikkea yksinmatkailevana naisena.

Naiset voivat todella muuttaa tätä maailmaa osoittamalla toisilleen myötätuntoa ja rakkautta. Naisen itseluottamus ja rohkeus on patriarkaalisten yhteiskuntarakenteiden alla aina taipuva, ja voima vastustaa niiden rakenteiden murskaavaa painoa löytyy naisista itsestään, naisista toisistaan. Naisten välinen rakkaus ja solidaarisuus on maailman kirkkaimmin loistavia valoja. Kasvoin nuoruuteni kuvitellen, että nainen on naiselle susi. Media luukutti naisten välistä reviiirikilpailua, mean girls -asetelmaa ja romanttisen rakkauden ylivertaisuutta platoniseen rakkauteen nähden. Suurimpia oivalluksia elämässäni on ollut kiskoa itseni irti tästä käsityksestä ja nostaa naisten välinen ystävyys korkeimpaan mahdolliseen kunniaan. (*Naiset, jotka tukevat naisia*, 24.1.2024)

Huolimatta naisten yksinmatkailun elämänmittaisesti voimaannuttavasta vaikutuksesta, yksinmatkailevat naiset kohtaavat matkoillaan myös vaaratilanteita, häirintää, kritiikkiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia rajoitteita sekä ei-toivottua huomiota. Ehkä juuri siksi yksinmatkailevat naiset tuntuvat kokevan tarvetta motivoida ja kannustaa muita naisia

matkailemaan, purkaakseen yhteiskunnallisia normeja ja kehottaakseen muutkin naiset barrikadeille kanssaan. Kannustaminen yksinmatkailuun ei kuitenkaan ole yksiselitteisesti negatiivisten puolien sivuuttamista, vaan positiivisten korostamista ja rakenteellisen muutoksen ajamista. Emme huomaakaan, kuinka normaalia on ajatella yksinmatkailun olevan lähtökohtaisesti vaarallista ja perustavanlaatuisesti huono ajatus – vaikka ennen kaikkea se on vertaistään vailla oleva positiivinen vaikutin, ja rohkea yhteiskunnallinen kannanotto. Minulle se on tapa ilmaista hiljaista vastarintaa.

7. YHTEENVETO

Kotiin palattuani huomasin pettymyksekseni, että kaikki oli ennallaan. Työni, kotini, ystäväni – ne olivat kaikki odottamassa minua, jatkamassa elämäänsä kuten ennenkin. Upotin itseni takaisin arjen rutiineihin vaivattomasti, ikään kuin sulautuen jälleen osaksi tuttua virtaa. En ollut varma, mitä odotin eniten muuttuvan – ehkä itseäni, ehkä elämäni tai omaa näkökulmaani. Mutta oli miten oli, kaikki tuntui yllättävän samanlaiselta ja se hämmensi minua.

Matkani henkilökohtaisista tavoitteista riippumatta tämän tutkielman keskeisenä pyrkimyksenä oli syventyä naispuolisten yksinmatkailijoiden identiteetin muotoutumiseen sekä yksinmatkailukokemuksen taustalla vaikuttaviin tekijöihin hermeneuttis-fenomenologisen autoetnografian avulla. Tutkielmani aineistona toimi kolmen kuukauden mittainen matkapäiväkirjani, jota kirjoitin yksin matkatessani Kaakkois-Aasiassa. Tarkoitukseni oli sukeltaa syvemmälle yksinmatkailijoiden kokemuksiin ja havaintoihin, pyrkien ymmärtämään paremmin heidän identiteettiprosessiaan sekä matkailukokemuksen monimuotoisuutta ja merkityksellisyyttä. Hermeneuttis-fenomenologinen autoetnografia tarjosi menetelmällisen lähestymistavan, jonka avulla pystyin tarkastelemaan matkailukokemuksiani ja niiden taustoja moniulotteisesti ja syvällisesti.

Matkapäiväkirjaani kolmen kuukauden ajan tallentunut aineisto paljasti kolme keskeistä teemaa: identiteetti, vuorovaikutus ja sukupuoli. Näiden teemojen systemaattisen analyysin avulla hermeneuttis-fenomenologisen sisällönanalyysin menetelmällä pyrin hahmottamaan yksinmatkailevien naisten identiteetin muotoutumista matkalla Kaakkois-Aasiassa. Analyysin avulla pyrin ymmärtämään syvemmin sitä, miten nämä teemat kietoutuvat yhteen ja vaikuttavat yksinmatkailijoiden kokemuksiin ja havaintoihin matkalla.

Vaikka analyysin keskeinen sisältö rakentui subjektiivisen identiteetin ja matkailijoiden välisen vuorovaikutuksen pohdintaan, matkakohteella oli varmasti myös vaikutuksensa tämän tutkielman tuloksiin. Thaimaa, Kambodza, Vietnam ja Indonesia ovat kaikki niin suosittuja reppureissaajien keskuudessa, että niitä voisi jo kutsua reppureissaamisen mekaksi. Suosittuja näistä kohteista tekee niiden edullinen hintataso, kuuma ilmasto, länsimaisesta näkökulmasta eksoottinen kulttuuri, lyhyet välimatkat ja mahdollisuus pitkiin viipymiin. Näin ollen

Kaakkois-Aasia on täydellinen kohde matkailijalle, joka toivoo kokevansa mahdollisimman paljon eksoottista paikalliskulttuuria yhdellä matkalla. Muiden matkailijoiden puhdas lukumäärä myötävaikutti merkittävästi siihen, kuinka suuri rooli muilla matkailijoilla oli matkallani. Hostelleja löytyy Kaakkois-Aasiasta suunnilleen jokaiselta kadunkulmalta, ne ovat nuorien matkailijoiden keskeisimpiä kohtaamispaikkoja ja pullollaan ihmisiä joka puolelta maailmaa. Muilta matkailijoilta ei voinut välttyä edes halutessaan. Siksi tämä tutkielma ei ainakaan vuorovaikutuksen määrän valossa ole globaalisti yleistettävissä mihin tahansa matkakohteeseen – yksinmatkailijan identiteetin muodostumisprosessissa vuorovaikutuksen rooli on varmasti esimerkiksi Keski-Afrikan Tasavallassa erilainen kuin Kaakkois-Aasian reppureissukeskuksissa.

Yksinmatkailijan identiteetti ja vuorovaikutus muiden matkailijoiden sekä paikallisten kanssa vaikuttavat toisiinsa vastavuoroisesti, ja sukupuoli puolestaan vaikuttaa sekä identiteetin rakentumiseen että vuorovaikutusvalintoihin. Käsitys omasta sukupuolestamme ja siihen liittyvistä mahdollisuuksista ja rajoitteista on syntynyt vuorovaikutuksessa ympäröivän yhteiskunnan kanssa, ja siirtyessä vielä kotiympäristöstä poikkeavaan kulttuuriseen ympäristöön sukupuolen vaikutus identiteetin rakennuspalikkana korostuu.

Yksilön subjektiivinen identiteetti muotoutuu Bergerin ja Luckmannin (1966) todellisuuden sosiaalisen rakentumisen mukaisesti paitsi yksilön sisäisinä prosesseina, pitkälti myös vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Identiteettiä neuvotellaan jatkuvasti uudelleen vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Yksinmatkailija kohtaa matkoillaan väistämättä muita yksinmatkailijoita, ja heidän välisensä sosiaaliset normit poikkeavat hieman arkielämän vuorovaikutustilanteista. Paradoksaalisesti yksinmatkailijat muodostavat siis tiiviin yhteisön, eivätkä suinkaan toimi erakkoina tyhjiössä, kuten tähän segmenttiin identifioituvien matkailijoiden voisi periaatteessa kuvitella toimivan.

Odotin itseltäni vaistomaisesti itsevarmaa käytöstä ja oletusarvoisesti rohkeaa uskallusta, mikä osoittautui turhaksi luuloksi jo matkani ensimetreillä. Jo aineistoni toisessa julkaisussa on havaittavissa merkkejä epävarmuudesta ja arkuudesta, mitä en olettanut matkalla kokevani. Näin ollen käsitykseni omasta identiteetistäni joutui uudelleenarvioitavaksi sisäisten prosessieni kautta. Jouduin havahtumaan siihen, etten ehkä ollutkaan niin itsevarma ja rohkea kuin luulin olevani. Edellä kuvattuun liittyen sain myös huomata, etteivät sosiaaliset kykyni muuttuneet taikaiskun lailla luontevammaksi ja avoimemmaksi siirryessäni kotikontekstista

pois – päinvastoin. Arkailin ja koin epävarmuutta kielitaidostani, kaiken uutuus ja arvaamattomuus piti minut varpaillani ja vaisuna. Useissa matkapäiväkirjan julkaisuissa harmittelen omaa ujouttani ja kyvyttömyyttäni olla vuorovaikutuksessa muiden matkailijoiden tai paikallisten kanssa.

Tämä kannusti minut kuitenkin uudelleenkäsittelemään ja -neuvottelemaan omaa yksinmatkailijaidentiteettiä, jota muodostin erinäisten rakennuspalikoiden avulla matkani varrella. Huomasin löytäväni iloa muiden auttamisesta ja kannustamisesta, naiseudesta, post-humaanista seurasta ja positiivisista autenttisista kohtaamisista. Matkani loppua kohti huomasin jo oppineeni itsestäni ja omasta yksinmatkailijaidentiteetistäni valtavasti.

Identiteettini yksinmatkailijana siis murentui ja rakentui uudelleen vuorovaikutuksessa ympäristöni kanssa, sukupuolen toimiessa kaikkia todellisuuskäsityksiäni kehystävänä tekijänä. Aineistossa tämä on havaittavissa selkeästi ristiriitaisina pohdiskeluina sukupuoleni roolista vuorovaikutustilanteissa ja siitä, millainen naisyksinmatkailija olen ja millainen haluaisin olla. Halusin ajoittain vahvistaa identiteettiäni vastuullisen matkailun sanansaattajana, toisinaan havaintoni omista tunteistani viittasivat siihen, että halusin matkallani luoda mahdollisimman paljon uusia ihmissuhteita ja tuottaa ihmisille ympärilläni iloisia kohtaamisia.

Tämä tutkielma on jatkanut ja laajentanut moniulotteista ymmärrystä naisten yksinmatkailuun ja yksinmatkailijaidentiteettiin liittyen, ja osallistunut keskusteluun naisten mahdollisuuksista ja sukupuolten tasa-arvosta matkailun kontekstissa. Tämä autoetnografia sijoittuu Kaakkois-Aasiaan, eikä näin ollen luo globaalisti yleistettävää käsitystä yksinmatkailukokemuksista, vaikka kohdesidonaisuutta on pyritty karsimaan. Näin ollen jatkotutkimusta varten tutkimusaihetta on tarpeen lähestyä entistä laajemmalla otannalla, intersektionaalisesti tutkien eri taustoista tulevien naismatkailijoiden kokemuksia erilaisissa matkakohteissa.

Monipuolisella tutkimuksella naisten yksinmatkailusta voi olla merkitystä matkailututkimuksen ja matkailun sosiologian kentän lisäksi myös yleisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskeskusteluissa. Pitkällä tähtäimellä toivon, että tutkimus naisten yksinmatkailusta, sen taustavaikuttimista ja yksinmatkailevien naisten kokemuksista voi johtaa entistä tasavertaisempaan maailmaan ja mahdollisuuksiin kaikille sukupuolille.

Lähdin matkalleni lokakuussa 2023 henkselit paukkuen ja itsevarmasti uhoten, mutta pakon edessä jouduin purkamaan ja uudelleenmäärittelemään oman identiteettini, pohtimaan omia motiivejani ja havainnoimaan omaa haavoittuvuuttani. Läpi matkani pidin kuitenkin kiinni tarpeestani jatkaa yksinmatkailun puolesta puhumista, pidin kiinni ystävällisyydestä, pidin kiinni omista intohimoistani, pidin kiinni omasta naiseudestani ja sen ilmentämisestä. Matkan jälkeen tätä draaman kaarta tarkastellessani voin todeta, että keskeistä ei ole turvallisuus tai itsevarmuus – vaan matkustaminen pelosta ja rajoitteista huolimatta. Kieltäytyminen olemassa olevien rakenteiden ja odotusten tahtoon taipumisesta, ja vastarinnan ilmentäminen omalla toiminnalla naisena.

LÄHTEET

- Adams, T. E., Ellis, C., & Holman Jones, S. L. (2013). *Handbook of autoethnography*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315427812>
- Ahonen, J., Hynninen, A., Kouri, J. & Mahlamäki, T. (2015). Ruumiillisuus. Teoksessa J. Kouri (toim.), *Askel kulttuurien tutkimukseen* (s. 265-307). Turku: Turun yliopisto.
- Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus 2.0*. Tampere: Vastapaino.
- Backman, J. & Himanka, J. (2014). Fenomenologia. Haettu 5.11.2023 osoitteesta <https://filosofia.fi/fi/ensyklopedia/fenomenologia>
- Beeton, S. (2022). *Unravelling Travelling: Uncovering Tourist Emotions through Autoethnography*. Bingley: Emerald Publishing Limited.
- Berger, P. & Luckmann, T. (1966). *Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen: Tiedonsosiologinen tutkielma*. New York: Doubleday.
- Bianchi, C. (2022). Antecedents of tourists' solo travel intentions. *Tourism review*, 77(3), 780-795. DOI: <https://doi.org/10.1108/TR-12-2020-0611>
- Bond, N., & Falk, J. (2013). Tourism and identity-related motivations: Why am I here (and not there)? *The international journal of tourism research*, 15(5), 430-442. <https://doi.org/10.1002/jtr.1886>
- Botterill, D., & Platenkamp, V. (2012). *Key Concepts in Tourism Research*. Sage.
- Edelheim, J. R. (2015). *Tourist attractions: From object to narrative*. Bristol: Channel View Publications.
- Ejupi, R., & Medarić, Z. (2022). Motives of Female Travellers for Solo Travel. *Academica Turistica*, 15(2), 177-185. DOI: <https://doi.org/10.26493/2335-4194.15.177-185>

Gilbert, E. (2006). *Omaa tietä etsimässä Italiassa, Intiassa ja Indonesiassa*. Lontoo: Penguin.

Haanpää, M. (2017). *Event co-creation as choreography: Autoethnographic study on event volunteer knowing*. Rovaniemi: University of Lapland.

Hamid, S., Ali, R., Azhar, M., & Khan, S. (2021). Solo Travel and Well-Being Amongst Women: An Exploratory Study. *Indonesian Journal of Tourism and Leisure*, 2(1), 1-13.
<https://doi.org/10.36256/ijtl.v2i1.125>

Juhila, K. (2021). Teemoittelu. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Haettu 5.11.2023 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/metelmaopetus/kvali/analyysitavanvalinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>

Jyväskylän yliopisto. (2015). Fenomenologia. Haettu 7.11.2023 osoitteesta <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/tieteenfilosofiset-suuntaukset/fenomenologia>

Kakkori, L. (2009). Hermeneutiikka ja fenomenologia: Hermeneuttis-fenomenologisen tutkimusotteen sisäisestä problematiikasta. *Aikuiskasvatus*, 29(4), 273-280.
<https://doi.org/10.33336/aik.94208>

Karagöz, D., Işık, C., Dogru, T., & Zhang, L. (2021). Solo female travel risks, anxiety and travel intentions: Examining the moderating role of online psychological-social support. *Current issues in tourism*, 24(11), 1595-1612.
<https://doi.org/10.1080/13683500.2020.1816929>

Katajisto, J. (2017). *Hiljaisuuden suoekosysteemipalvelu matkailukäytössä*. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Kinnunen, T. & Kallinen, T. (2021). Etnografia. Teoksessa J. Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Haettu 5.11.2023 osoitteesta

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/etnografinen-havainnointiaineisto/>

Knoblauch, H., & Wilke, R. (2016). The Common Denominator: The Reception and Impact of Berger and Luckmann's "The Social Construction of Reality". *Human studies*, 39(1), 51-69. <https://doi.org/10.1007/s10746-016-9387-3>

Koskihaara, N. & Kyyrö, J. (2015). Identiteetti. Teoksessa J. Kouri (toim.) *Askel kulttuurien tutkimukseen* (s. 237-264). Turku: Turun yliopisto.

Laesser, C., Beritelli, P., & Bieger, T. (2009). Solo travel: Explorative insights from a mature market (Switzerland). *Journal of vacation marketing*, 15(3), 217-227. <https://doi.org/10.1177/1356766709104268>

Lapadat, J. C. (2017). Ethics in Autoethnography and Collaborative Autoethnography. *Qualitative inquiry*, 23(8), 589-603. <https://doi.org/10.1177/1077800417704462>

McNamara, K. E., & Prideaux, B. (2010). A typology of solo independent women travellers. *The international journal of tourism research*, 12(3), 253-264. <https://doi.org/10.1002/jtr.751>

Mäkinen, J. (2020). *Itsen ymmärtäminen – Hermeneuttis-fenomenologinen tutkimus identiteettityöstä Lean Service Creation -prosessissa*. Rovaniemi: Lapin yliopisto.

Neluhena, M., Chandralal, L., & Dahanayake, T. (2023). Female solo travels to south Asian destinations and sustaining loneliness. *Tourism and hospitality research*, 146735842311735. <https://doi.org/10.1177/14673584231173508>

Oyserman, D. (2015). *Identity-Based Motivation*.

Pereira, A. & Silva, C. (2018). Women Solo Travellers: Motivations and Experiences. *Millenium*, 2(6), 99-106. DOI: <https://doi.org/10.29352/mill0206.09.00165>

Rouhiainen, L. Fenomenologis-hermeneuttinen tutkimusote. Haettu 5.11.2023 osoitteesta
<https://www.xip.fi/tutkija/0401.htm>

Scarles, C. & Sanderson, E. (2016). Becoming Researched: The Opportunities of Autoethnography in Tourism Research. *Travel and Tourism Research Association: Advancing Tourism Research Globally*, 68, 252-262.

Seow, D. & Brown, L. (2018). The Solo Female Asian Tourist. *Current issues in tourism*, 21(10), 1187-1206. <https://doi.org/10.1080/13683500.2017.1423283>

Somasiri, S., Murray, N., & Dresler, E. (2022). Solo female travellers: Solitude as a solo travel need and intrusive experiences in Asia. *Asia Pacific journal of tourism research*, 27(11), 1127-1143. <https://doi.org/10.1080/10941665.2023.2166417>

Su, C. & Wu, T. (2020). The Dark Side of Solo Female Travel: Negative Encounters with Male Strangers. *Leisure Sciences*, 42(3-4). 375-392. DOI: 10.1080/01490400.2020.1712277

Tökkäri, V. (2018). Fenomenologisen, hermeneuttis-fenomenologisen ja narratiivisen kokemuksen tutkimuksen käytäntöjä. Teoksessa J. Toikkanen & I. A. Virtanen (toim.) *Kokemuksen tutkimus VI: Kokemuksen käsite ja käyttö*. Rovaniemi: Lapland University Press.

Tullis, J. (2013). Self and Others: Ethics in Autoethnographic Research. Teoksessa T. E. Adams, C. Ellis & S. L. Holman Jones (toim.) *Handbook of autoethnography*. Routledge.

Uotinen, J. (2010). Aistimuksellisuus, autoetnografia ja ruumiillinen tietäminen. *Elore*, 17(1), 7. <https://doi.org/10.30666/elore.78851>

Yang, E. C. L., Chen, Y. & Ho, C. (2020). #MeToo: A Feminist Hashtag Analysis of Gender-based Violence Against Solo Female Travellers. Teoksessa P. Vizcaino, H. Jeffrey & C. Eger (toim.) *Tourism and Gender-based Violence: Challenging Inequalities*. Wallingford: CABI.

Wen, J., Kozak, M., Yang, S., & Liu, F. (2021). COVID-19: Potential effects on Chinese citizens' lifestyle and travel. *Tourism review*, 76(1), 74-87. DOI: <https://doi.org/10.1108/TR-03-2020-0110>

Wilson, E., & Little, D. E. (2008). The Solo Female Travel Experience: Exploring the 'Geography of Women's Fear'. *Current issues in tourism*, 11(2), 167-186. DOI: <https://doi.org/10.2167/cit342.0>

Wilson, E. & Harris, C. (2006). Meaningful travel: Women, independent travel and the search for self and meaning. *Tourism (Zagreb)*, 54(2), 161-172.